

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Illuſtriſſimo Domino,

DOMINO WENCESLAO,

SACRI ROMANI IMPERII COMITI de Oppersdorff / Libero Baroni in Aych & Friedſtein / Domino in Groß Herrlitz / Freyhermbsdorff & Lodnitz / Sacræ Cæſareæ, Hungariæque & Bohemiæ Regiæ Maieſtatis Conſiliario, & Capitaneo Locumtenenti; vt & Lichtenſteinenſis Principis, Ducis Troppauienſis & Jägerndorfenſis Conſiliario, & Capitaneo Prouinciali Principatus Troppauienſis,

Domino & Cognato gratioſiſſimo:

Necnon

Generoſiſſimo Domino

CAROLO HENRICO MORAWITZKY A RVDNITZ,

Domino in Burg Branitz / Bobelwitz / Deutſch Wanowitz & Brätersdorff / Conſiliario Principali Liechtenſteinenſi, Troppauienſi & Jägerndorfenſi, Aſſeſſori Dicaſterii Prouincialis, & Deputato Prouinciali Principatus Troppauienſis,

Parenti reuerentiſſime colendo

Salutem & obſequia demiſſiſſime precor atque offero.

NOn diſcedere vel ad momentum potuit ex animo meo, Cariſſimorum & Honoratiſſimorum memoria Nominum, ex quo abſentia, quos præſentes ſolebam venerari auctores, mihi ex interuallo reddere cœpit deſiderabiles. Vos eſtis, qui oculis, qui menti, recordatione meritorum ſemper obuerſamini. Vobis, ſi qua pietas mea, ſi quis cultus placere poſſet, & promte & libenter & iure dicaretur. Sed in me quidem nihil, quod tantorum virorum perſonis offerri dignum eſſet, excogito aut reperio. Argumentum autem exercitationis Academicæ, quod hæ ſibi paginæ præſcripſerunt, quin gratiſſimum Vobis acceptiſſimumque ſit futurum, id vero dubitare ſaltem, nefas fuerit. Nam & ea ſpectat, quæ Germanis noſtris, quicunque id nominis non fruſtra gerunt, poſt diuinum cultum, ſanctiſſima eſſe debent: & curis veſtris votiſque proximum opus molitur. SA-

cri Romani Imperii maieſtatem, manu & virtute, Cuſtodes & Defenſores Patriæ; conſiliis, ore, calamo, omnis reipublicæ auctores actoreſque; animo, obſequiis, pietate, quicquid eſt eritque bonorum & virorum & ciuium, vindicare, tueri, propitiare, officii arbitrantur. Conſonat his ſtudiis, imbelli forte, ſed ingenua, neminique vel adulari, vel obtrectare ſueta voce, quæ ad veſtras manus allegatur Diſſertatio. Hanc, vt vadem meæ in Te obſeruantiæ ſuſcipias volens ac propitius rogo, Illvstrissime Domine Comes. Tibi autem, Generosissime Domine Parens, rationem operæ & otii mei ſi bene videbor reddidiſſe; eſt quod gaudeam, & non modicum id ad ardua deinceps incitamentum habeam. Efficere certe ex ſummo ſtudio annitar, ne inuicem ratio impenſarum literis peregre tractandis neceſſariarum, Tibi parum probe videatur conſtare. Devs Vos,

ò ſancta mihi Capita, Sacro Romano Imperio, Patriæ, Familiæ, ac Domui, mihi denique conſeruet! Scr. Argentorati 20 Martii. Anno 1663.

Illuſtriſſimæ Tuæ Excellentiæ

&

Tuæ, Pater Optime, Generoſitati

Obſequentiſſime deuotus

Carolus Henricus Morawitzky

477.

I. N. I. C.

SACRVM ROMANVM IMPERIVM.

ELogium eſt, quod in omnibus publicis priuatiſque ſcripturis, ſermonibus, meditationibus, domi foriſque verſatur: ſed cuius vel hiſtoria, vel philoſophia, nonnihil explicationis & vindiciarum, adhuc deſiderat. Quam ad rem, ſi non pro amplitudine & maieſtate argumenti, ex officio tamen ciuis Germani, ſimpliciter & ingenue, aliquid operæ conferamus, extra reprehenſionem, nec extra gratiam fore noſtrum ſtudium, confidimus. Singula verba nobis ſingulas partes deſcribent: vt & de SACRO Imperio, & de ROMANO Imperio, & de IMPERII ipſius appellatione agatur.

SACRVM.

CVius non ſine ſingulari diuina prouidentia attributæ Imperio noſtro appellationis *cauſſas & ſignificationem* plerique inſtituerunt exquirere: prætermiſſa *hiſtoria*, vnde explicationi origo & lux eſt. Non enim hic ita *Imperii ſanctitatem* conſideramus, vt omnibus Principatibus, Regnis, Imperiis, multum de diuinæ maieſtatis charactere trahentibus, conuenit quo de genere pleraque *in diſſertatione de auſpicio regio* attinguntur. Neque, vt ſtudio obſequioque ſapientium & bonorum virorū domi foriſq; debita ſummis poteſtatibus veneratio, per quicquid eſt ſacroſancti, declaratur commendaturque. Verum, vt inter publicas formulas, & in ſtilo curiæ, vt loquimur, authenticum id decus elogii ſollennis SACRO *Romano Imperio* acceſſit. Iam in ipſo Imperio Romano, *ſacratiſſimos & ſanctiſſimos Imperatores, ſacras literas, ſacrum palatium, ſacra veſtigia, Numen imperatorum, diuinas literas, diuinam domum*, nouimus: extra formulam tamen & titulum, de quo agimus, SACRI *Romani imperii*. Ante *ſæculum* ergo *duodecimum* à Chriſto nato, non reperio publicæ ſcripturæ accommodatum hoc elogium. In priuilegio, quod Fridericus I. Imperator Henrico Duci Auſtriæ dedit A. MCLVI, Auſtria appellatur *cor & clypeus* SACRI *Romani Imperii.* Et mox iterum, quatenus Dux eſſe debeat *obnoxius* SACRO *Romano Imperio*, vel non, oſtenditur. Hoc priuilegium Fridericus II. Imp. inſequente ſæculo confirmauit Anno MCCXLV, his inter alia verbis: *Nos itaque, qui fidem & obſequia noſtrorum Principum non patimur irremunerata tranſ-*

apud Goldaſt conſt. tom. vn. p. 302.

tranſire, attendentes fidem puram & deuotionem ſinceram, quam prædictus Princeps ad Maieſtatis noſtræ perſonam & SACRVM *Imperium habet &c.* Idem Imperator de tuendis Imperii iuribus contra Papam & Turcos hac præſcriptione vtitur: *Fridericus Imperator Principibus & Statibus Sacri Imperii.* Et in literis ad Senatores & populum Romanum de proditoribus Imperii non receptandis, *à vobis*, inquit, *tanquam à* SACRI *noſtri Imperii capite.* Et ad Iuſtitiarium Terræ laboris, de exigenda ſubuentione à Clericis: *Præter* SACRI *Imperii ius & morem noſtra ſe pluries inclinauit humilitas.* In regula militaris ordinis Wilhelmo, cum Rex Rom. eligeretur, à Principibus Imperii præſcripta A. MCCXLVII legitur: *Ego VVilhelmus Comes Hollandiæ, militiæ Princeps,* SACRIQVE *Imperii Vaſallus liber.* Literas Conradini Conradi IV Imp. filii ad Principes vtraque lingua ſic inſcriptas refert *Goldaſt.* ad A. MCCLXVIII: *Vniuerſis* SACRI *Principibus Imperii.* Allen deß Hilligen Riichs Fürſten. Anno præcedente *Richardus* ita orditur: *Richardus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus vniuerſis* SACRI *Romani Imperii fidelibus præſentes literas inſpecturis.* Iiſdem verbis *Rodolphus I Imperator* vtitur An. MCCLXXXIV. & in Conſtitutione de primis precibus An. MCCLXXIII: *ob reuerentiam* SACRI *Imperii,* dem H. Reich zu Ehren. Inde magis magiſque frequentata eſt formula, neque poſt Caroli IV Auream Bullam, in qua aliquoties habetur, vt & in aliis eius ſcriptis publicis, facile omiſſa. Adeo vt ob imperitiam ſtili curiæ notandum ſe in hunc diem præberet, qui ſolennibus formulis abeſſe tam auſpicatam & ſanctam vocem pateretur.

apud Goldaſt. tom. 3. Conſt. p. 389.
p. 394.
p. 378.
p. 400.
Statut. & Reſcr. Imp. p 88.
Ap. Miræum in donat. Belgic. p. 240.
Ap. eundem p 553
Ap. Goldaſt.

Cauſſas appellationis quomodo alii tumultuarie conquirant, *primo* indicabimus: *tum*, ſi quid addi queat, aut

conjectari, requiremus. Nolumus autem hic vlla diſtinctione vti eius, quod *ſacrum*, & eius, quod *ſanctum* dicitur. cum præſertim vernacula noſtra lingua, quæ hoc elogio inprimis gaudet, tale diſcrimen non agnoſcat. *Quidam* ergo putant Sacrvm, dici Imperiū noſtrum, *imitatione* veteris ſtili curiæ, qui Imperatoribus Romanis ſanctitatem vndique conciliare, rationis & conſilii duxit: vt ante diximus *Alii* à *religione*, *vel* communiter, *vel* ſingulariter; *vel* libero & expedito iudicio, *vel* ex ſtudio & commodo partium, rationem arceſſunt: quia Imperium hoc à ſanctiſſimo Deo prædictum, conſtitutum, & huc uſque ſeruatum ſit; quia hoc Imperium Sanctum ſanctorum, id eſt Chriſtum naſcentem complexu ſuo fouerit; & ad iudicium nouiſſimum venientem deinde viſurum ſit; quia ſanctæ Eccleſiæ Chriſtianæ nobiliſſimam partem comprehendat: quia ex ſacro & ciuili ordine corporis tanti compages aptata ſit: nolo enim addere, quod & falſum eſt, & ſanctimoniæ Imperii noſtri haud raro aduerſum fuit, ob ſanctitatem Pontificis; quem verticem & caput Imperii iactare non verentur, qui ſanctum ſummumque & vnicum caput Imperii Imperatorem venerari profano auſu dedignantur. *Nonnulli* denique ad ſonum vocis intenti, *ſacrum*, quaſi magnum, aut venerabile, aut inuiolabile imperium interpretantur. Cuius generis pleraque habes apud *Beſoldum*, *Speidelium*; *in Lexicis Iuris Publici*: *& Magnificum Limnæum*.

Theſ. pract. V. Heilig. Notabil. I. P. l. 7.

Nobis, vt ante cetera tempus in vſum receptæ publicum huius formulæ indagare ratio fuit; ita, ſi ex illius temporis conditione poſſit aliquid inueſtigari de conſilio recipiendi, operæ factum videbitur pretium. Antea autem Imperium Romanum ſuam maieſtatem, etiam ex eo tempore, quo Germanico nomini acceſſit, facile tutabatur:

tur: ſanctumque & erat, & habebatur domi foriſque, etiam abſque nomenclatione, & titulorum ſubmonentium auctoritate. At, vbi nouo ſanctitatis vel mangonio, vel monopolio Pontifices quidam Hildebrandum auctorem ſecuti, ſacram Imperatoris & Imperii noſtri maieſtatem non profanare modo, ſed profanatam deprimere adorti ſunt: tum aliis modis, tum ſolennitate elogii vindicanda fuit Sanctitas Imperii, quam Deus, ſibi ſoli ſecundam, in perpetuum conſecrauerat. Ne ideo tantum *ſacrum* videretur Imperium, quia *ſacrum Imperii diadema de ara Petri* (vt loquebantur etiam) *ſuſceptũ* eſſet: ſanctitatem iſtam à vero ſanctitatis omnis fonte deriuandam, & contra importuna carmina rebellis Romæ propugnandam duxerunt Imperatores. Hinc Henricus VI. Imperator A. MCCIX: *Chriſtiani orbis Imperium ſibi à DEO Optimo Maximo impoſitum eſſe; proinde ſe de cetero more & ritu priſcæ religionis, ſacris ſupremæ maieſtatis placitis non defuturum.* Et Fridericus I. edicto A. MCLVII: *Cumque per electionem à ſolo DEO regnum & imperium noſtrum ſit, qui in paſſione Chriſti filii ſui duobus gladiis neceſſariis regendum orbem ſubiecit; cumque Petrus Apoſtolus hac doctrina mundum informauerit, Deum timere, Regem honorificare: quicunque nos Imperialem coronam pro beneficio à Domino Papa ſuſcepiſſe dixerit, diuinæ inſtitutioni & doctrinæ Petri contrarius eſt, & mendacii reus eſt.* Et in alio Edicto: *Certe nobis coronam per electionem Principum impoſuimus! nihil niſi ſolam vnctionem ab eo* (Pontifice) *accepimus. —— Regnum non ab eo, ſed à* DEO *ſuſcepimus.* Iterum in Reſcripto ad Epiſcopos Germaniæ An. MCLVIII: *Liberam Imperii noſtri coronam diuino tantum beneficio adſcribimus.* &c. Huius generis multa occurrunt: notũq; eſt illud in decreto Ludouici Bauari & Ordinum Imperii A. MCCCXXXVIII:

Ap. Goldaſt. Co ſtit tom. vn. p. 251.

p. 264.

p. 265.

p. 266.

Goldaſt. tom. 3. conſtitut. p. 409 & in Monarchia S. Rom. Imp.

Sacroſanctum Imperium, ſumma in terris poteſtas, cæleſte donum eſt. Imperator enim primus ante omnes, ſecundus poſt Deum eſt, & tam grande nomen à ſolo Deo traditur. & quæ magnifice non minus quàm vere attexuntur.

Neque nulla tamen ſuberat ratio (vt in eiuſmodi excogitatis ac exquiſitis titulis non ſimplicis conſilii prudentia haud raro vertitur) quæ ad Chriſtianæ religionis, & Eccleſiæ decus ac tutelam ſpectaret. Ita enim prorſus perſuaſum erat pleriſque: Imperio & Imperatori Romano in primis à Deo attributum eſſe munus tuendæ, & aduerſus inimicos Chriſtiani nominis defendendæ Eccleſiæ. Quamuis enim & alii Reges Principeſque Chriſtiani ad ſuum id ſpectare officium merito crediderint: primas tamen Imperii noſtri, vt in reliquo ciuili ordine graduque (de quo poſtea) ita in patrocinio Eccleſiæ præſtando partes eſſe, conſtans opinio & fama tenebat. Videntur huc reſpexiſſe Imperatores, cum *honorem Imperii*, & *ſalutem, quietem, vnitatem Eccleſiæ, ſiue cum Imperio neceſſitudinem ac concordiam*, totiens ſummam conſiliorum ſuorum, grauiſſimis ſententiis profitentur. Friderici I verba

Goldaſt tom. VII. p 272.

ſunt ex Mandato A. MCLIX: *Quoniam diuina præordinante clementia, Romani Imperii gubernacula ſuſcepimus, oportet, vt in omnibus viis noſtris ipſius legem cuſtodiamus, cuius munere, cuius voluntate dignitatis noſtræ apicem adepti ſumus. in hoc itaque ſacratiſſimo propoſito conſtituti, cum omnibus Eccleſiis in Imperio noſtro conſtitutis debeamus patrocinari, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ tanto impenſius debemus prouidere, quanto ipſius cura & defenſio à diuina prouidentia creditur nobis eſſe commiſſa ſpecialius.* Fridericus II. Romanum Cæſarem *Catholicæ Fidei Defenſorem*, excellentiore nota laudat. Idem Fridericus II ad R. Angliæ & alios Reges ſcribit: *Cum ad hoc, diſponente Domino, Imperii ſceptrum*

Id. tom. 3. p. 394.

ibid. 379.

ptrum ſuſceperimus, & Romanum Imperium noſtrum ad prædicationem Euangelii præparatum, vt catholicam fidem & matrem Eccleſiam, à cunctis hoſtium incurſibus, noſtrarum virium conatibus eruamus. Subiicit de Tartaris repellendis. Vnde & *Imperium Romanum Chriſtianum* memorabili p. 391. diſcrimine, ſi tempora ſub paganis Imperatoribus conſiderentur, honoris cauſſa ſignatur. Et quid remotioribus immoramur? In Capitulationibus Imperatoriis ad- Capitul. Carol V. & al. art. 1. huc commendatur cura huius elogii omnibus triumphalibus titulis præferendi, cuiuis Electo Imperatori: ſcilicet *defenſio*, non *Eccleſiæ* modo, ſed totius *Chriſtianitatis*. Et in Electione, orare iubentur Electores, vt diuina ope eligere valeant idoneum Cæſarem *pro ſalute populi Chriſtiani*, Aur. Bul. ti. 2 & *caput populo Chriſtiano*, ſicut in iureiurando eorum amplius continetur. Quare Imperatorem noſtrum recte *Chriſtianiſſimum* dici, ſuperiore ſæculo demonſtrauit ***Henricus Bebelius.*** ap. Schardium tom. 1. p. 254 &c. adde Carpzov. de L. Reg. Germ. c. 2. ſ. 1. Quidni ***Sacrum*** diceretur & eſſet Imperium, cui Chriſtianiſſimum caput præeſt, cui Chriſtianitatis totius cura ſemper viſa eſt eximie competere? An addam, cui ducatus in bello ſacro, quod Chriſtianis aduerſus ἀσπόνδους Turcas perpetuum eſſe debebat, communi gentium Chriſtianarum ſuffragio defertur? Ita de Auguſtis noſtris ſentit ***Hugo Grotius***, loco, qui in annotatis ad de I. B. 2. 15. 12. illud opus non ſegniter explicabitur. Sane quantum ad ***ſacram*** illam ***militiam*** momentum facere poſſit ***ſacrum Imperium noſtrum***, nemo eſt, quin fateri cogatur. ***Ioan. Antonius Campanus***, non ſegnis Germaniæ & rerum Imperii obtrectator, ad Iacobum Cardinalem Papienſem, in hac cauſſa anno 1471 ſcribit: ***Dico ego tecum, quod ſentio,*** Epiſt. 2. apud Freher. tom. 2 p. 148. FIERI OMNIA POSSE IN SALVTEM CHRISTIANAM, SI CÆSAR VELIT; ***nihil, ſi tergiuerſabitur.*** Et in ſequente Epiſtola: ***Si quæris ſententiam meam, illud ſentio, magnam***

ſpem

ſpem propoſitam eſſe nobis, ſi Cæſar inſtabit; exiguam, ſi lenteſcet; nullam, ſi tergiuerſabitur. Iterum: *Ego ea ſum nunc ſententia, qua nuper fueram, cumprimum de conuentu ad te ſcripſi, pendere omnia ex Cæſaris voluntate: qui niſi omnia velit, quæ ad ineundum bellum pertineant, nihil dicam aliud, quàm fato malo perituram rem Chriſtianam.* In iiſdem autem quæ tum agitabantur comitiis, Hungari eo argumento ad Imperatorem vtuntur, vt dicant: *oportere eum eſſe præcipuum Chriſtianorum propugnatorem, qui idem Chriſtianorum ſit Imperator.* Quod argumentum, non epiſtolis modo tetigit, de quibus diximus, ſed oratione in comitiis habita magnifice diffudit *Campanus.* Quare & in *precibus ſollennibus*, conſecrando Cæſari deſtinatis, propulſatio barbarorum & Chriſtiano nomini inimicorum hoſtium ponitur. Auguſta vero & tanto Principe digna vox eſt Maximiliani I Imperatoris de expeditione ſacra, cui ſemper intentus varie interim diſtinebatur, deliberantis: *Nam me quidem in hoc Imperii faſtigio, non ſolum in acie belli Ducem & Imperatorem eſſe, ſed multo magis huius publici conſilii ducem atque auctorem eſſe conuenit.* Sicut autem ſæpiſſime impediti ſunt Auguſtiſſimi Imperatores, quo minus ſacris expeditionibus operam, vt deſtinauerant, darent: ita ſuperiori ſæculo ſe commouit Auſtriacorum Cæſarum virtus, reque Chriſtiana præclare geſta, non exiguum Turcis terrorem incuſſit. Neque armis tantum, ſed & conſiliis pugnatum eſt. neque enim Cæſarum toto ſæculo iſto ſuperiore quiſquam fuit, qui aduerſus Turcas non pro ſalute Chriſtiana præclare contenderet. Quid? quod vere Imperatoria Domus Auſtriaca longe lateque hic pro re Chriſtiana excubat, magnamque vim pecuniarum, militum, munimentorum, apud fines & pro finibus, perpetua munificentia prouidentiaque aduerſus Turcas diſpen-

Epiſt. 7.

pag. 152.

In Reuſneri Anti-Turc. vol. I.

pag. 56.

diſpenſat. Faxitque Devs, vt gloria ſacræ militiæ, qua nulla eſt illuſtrior, in Sacro Romano Imperio Imperatoribus propria ac perennis duret! Non debet hoc loco omitti Franiſci I Gall. R. reſponſum ad Caroli V Cæſaris Romæ factam querelam de auxiliis ad bellum Turcicum. *Obtuli*, inquit, *liberaliter, quod maiores mei (quibus nihil vnquam eſt præſcriptum, vbi de ipſorum aduerſus hoſtem religionis ageretur officio) præſtare ſunt ſoliti, id me perlubentem eſſe Chriſtianæ reipublicæ præſtiturum, vt copias ſcilicet meas omnes (etſi multa mihi proponebantur à bello quieſcendi occaſiones) tamen ipſe præſens vel ad tuendam Italiam, cui tum etiam Turca imminebat, vel alio quocunque rei poſtularet neceſſitas, educerem: ita tamen,* vt Cæsari nihilominvs principem ea in expeditione locvm non gravarer ex officio cedere. Apud Freher. tom. 3 p. 358.

Poſſet, cui vacat, hoc loco paulo accuratius ratiocinari, quæ fuerint Sacri Romani Imperii in hunc diem, inter tot vices rerum, ſingularia fata, opera, miracula circa & ad rem Chriſtianam vniuerſam: tum, quàm euidens diuinæ prouidentiæ induſtria, hoc ipſum elogium *Sacri* Imperii, non vt aliis communicari illa laus poteſt, ſed vt aliquid habet proprium, ſingulare, publicum, ſolenne, huic ſeruauerit vindicaueritque. Neque enim tam ſancta myſteria Grammaticis diſputatiunculis, aut vmbraticis ſpeculationibus, vel explicari vel iudicari debent. A quibus mireris non temperaſſe virum cetera doctiſſimum *Dauidem Blondellum*, quando inſolito faſtu, veluti per indulgentiam, elogium Sacri, Imperio, quo ipſe vult ſenſu, concedit, vt Romani appellationem, prorſus adimat, de quo poſtea. Sed, *Germanos*, inquit, *ſupremum regionis ſuæ Imperium* Sacrvm *Imperium vocare non improbabunt, quibus Germaniam nobile Chriſtiani orbis membrum* Præfat. apologetica contra Chiflet. XXXIII, 2.

brum eſſe, Chriſtianis Principibus ſubeſſe, eoq́, Chriſto ſacrum Imperium eſſe debere, in mentem venerit. ſed eodem iure & Franciæ Orientalis & Hiſpaniæ regna, quorum alterum Chriſtianiſſimum, alterum Catholicum dici ſolet, Imperia Sacra, id eſt, ditiones ac regna Chriſti nomine conſignata, Deoque conſecrata, ex officio fuerint & nuncupari debuerint. Parum his rebus, quæ ad publicam & curialem ſcripturam pertinent, ſe aſſuetum oſtendit. Falſum eſt: Regnum Galliæ *Chriſtianiſſimum*, Regnum Hiſpaniæ *Catholicum*, ea loquendi formula, & eo elogii genere, quo Imperium noſtrum *Sacrum* vocatur, vnquam dicta eſſe. Multum diuerſam rationem eſſe, vltro agnouerint, qui Regis *Chriſtianiſſimi* & Regis *Catholici* cognomina ab origine ſciunt intelliguntque: tum, qui reputant. publicas titulorum formulas, ab inflexionibus vocum arbitrariis (vt à *Catholico Rege, Catholicum regnum*; à ſolenni & publico elogio, per ſimilitudinem & interpretationem, libera laudatio deriuatur) plurimum differre. Alienum, ambiguum, inſolens eſt, dicere: Germanos *ſupremum regionis ſuæ Imperium*, ſacrum Imperium vocaer. Quid eſt, *ſupremum regionis ſuæ Imperium?* Qui ita loquitur, non videtur omnino cepiſſe, quid *Imperii* vocabulo notetur. An enim forma tantum reipublicæ, & τὸ κύειν ſignatur? minime gentium. Dicetur poſtea. Intolerabile in primis eſt & importunum, nunc demum quæri, quo ſignificatu Imperium noſtrum ita *Sacrum* vocari poſſit, ſicut alia quoque regna ſacra ſunt, poſtquam totius orbis Chriſtiani natiotiones & regna, etiam inter inuidiam & æmulationes, ob ipſam Imperii Romani dignitatem coortas, iam à pluribus ſæculis ita Imperium noſtrum *Sacrum* vocarunt, ſicut ſua regna non vocarunt, publicisque & ſollennibus Imperii noſtri titulis id vocabuli attribuerunt, quod ſibi non vindi-

vindicarunt. Non vnus eſſet Rex *Catholicus*, qui honorem eius cognomenti ſibi poſſet vindicare, ſi ad Grammaticos & Rhetoras hic eundum eſſet. ſed conſuetudo & ius titulorum, tamdiu vni hoc adiudicat, qui publice ab omnibus hactenus tulit, donec alius idem iuris, eodem conſenſu nationum conſequatur. Et quid eximii eſſet in titulo *Chriſtianiſſimi*, ſi Blondelli more, potius originem verbi ſpectando pluribus commune reddere vocabulum, quàm vſum verbi publicum & curialem, vt ſic loquar, attendendo, vni Galliarum Monarchæ vindicare inſtituas? Nimirum non debemus ex *titulis*, *epitheta*; aut ex *epithetis*, quæ libero ingenii certamine inueniuntur, variantur, permutantur, *titulos formales*, vt ſic dixerim, concinnare. Id equidem non negauerint, qui aliquem rerum vſum habent, ex eo, quod ab initio *epithetum* fuit, paulatim fieri poſſe *titulum ſollennem*. Sed *Titulus* ille demum habetur, qui non tantum vtentis arbitrio aſſumitur, ſed ab aliis agnoſcitur & attribuitur. Huc ergo debebat ſpectare *Blondellus*, quod SACRI elogium Imperio noſtro non domi tantum inter ſollennia attributum eſt, ſed ab exteris & æmulis, in literis, legationibus, actuque & ſcriptura formali, cui nihil opponi poteſt. vt inaniſſimum ſit diſputare, & ad extenuandum huius tituli decus requirere, quomodo aliis regnis conuenire queat talis appellatio. Oſtendendum enim erat, ſi quis nollet actum agere, SACRI Imperii elogio alia regna, ſollenni titulorum formula, præter hoc noſtrum, honeſtata eſſe. Sæpe doleo viri doctiſſimi vicem, qui aduerſus *Chifletium* iuſſus ſcribere, non raro facit, quod in aduerſario reprehendit: neq; ſemper penſi habet, quid ſcribat; dummodo cauſſæ ſuæ ſeruiat. Quamquam profecto hoc non eſt cauſſæ ſeruire, ſed nocere; ſi quis ſtudio certandi, proxima quæ-

quæ arripit, cenſet, vexat, neque de vlterioribus aut citerioribus cogitat. Quid attinebat, quaſi ad honorem Galliæ, extenuare aut communicare, aut aliter interpretari, quod ipſi Chriſtianiſſimi Reges ſanctius interpretati ſunt, & vigorem ac prærogatiuam ſolitam voluerunt retinere? Franciſcus I. Rex prudentia, auctoritate, rerum vſu maximus, neque cuiquam vltra ſolitum admetiri titulos ſolitus, vel cum ad omnes Ordines ſcribit, SACRI *Romani Imperii Ordinibus* inſcribit literas, & *Sacroſancti Romani Imperii Ordines* vocat; vel cum ad vnum, exempli gratia, *S. Rom. Imp. Archimareſchallo & Principi Electori*, deſtinat epiſtolam. Quin & in contextu literarum huc alludere, rationis duxit, in illis verbis: *Cum ad vos potiſſimum Romani Imperii ſanctitas, & publici iuris tutela dignitaſque pertineat.* In *reſponſo ſupra laudato* iſta legas non frigide nec perfunctorie poſita: *Mandaueram equidem legato meo, vt* SACRI *Romani Imperii Ordines, quibuſcum me tum peruetus amicitia, tum Principatus Mediolani ratio ſociarat, per occaſionem mihi ſalutaret, meque oſtenderet non ignarum eſſe, quanam mea eſſe deberet, & cum illis ſocietas, &* ERGA ILLVD IPSVM SACROSANCTVM ROMANVM IMPERIVM OBSERVANTIA. Quid aliud, quàm obloquitur tanto Regi, cuius auctoritas pro ratione eſſe poterat, qui titulum tanta iuris formula, tamque ſtudioſe ab ipſo illuc, quo conueniebat, delatum, in epitheton vertit, extenuat, & Grammatici arbitrii facit? Nolo de illo dicere, quod admodum reſtricte ſcilicet, *Germaniam nobile Chriſtiani orbis membrum*, fatetur. *Nobiliſſimũ* optimo iure poterat dicere, vel quia Imperii dignitas totius Chriſtiani orbis commodo hic recumbit, vt ſuo loco monſtrabitur: vel de quo Legati Gallici (quorum vt auctoritas ita oratio publica eſt) ſuperiore ſæculo ad S. R.I. Ordines Spiræ conuentum agentes,

Apud Freher. tom. 3.

longe

longe animoſius & ita loquuntur: *An nos hoc neſcire putatis, nullam procellam poſt homines natos in Germaniam ingruiſſe, quæ non confeſtim ad nos peruenirct? Fuere patrum memoria, qui Galliam debellarent, vincerent, opprimerent; abſtinere tamen à Germania cogerentur.* Sed redeundum nobis eſt ad auctoritatem publicam & ſollenniſſimam tituli, de quo agimus: quem ſcilicet & æmulæ nationes, & maximi Reges agnouerunt, & ſuo iudicio prædicarunt. In literis Henrici VII Angliæ Regis ad Imperatorem & Ordines in Comitiis Confluentiæ 1492, *Sacri Rom. Imp.* titulus ſæpius repetitur. Verum non opus eſt, cumulare exempla: infinita enim ſunt: neque hæc ipſa attuliſſemus, niſi ad intelligendam quæſtionem pertinere viſum eſſet, *Titulos vſu & ſollennitate*, non ratiunculis & ritu Lexici, vt cuique in mentem venit, explicare. Sunt enim eiuſcemodi contentiones friuolæ, inanes, grauibus hominibus & negotiis indignæ. Excellit ſane ampliſſime illuſtribus in rem Chriſtianam meritis Germania. nemini tamen cordato volupe fuerit, aliorum regnorum Chriſtianorum merita, obtentu Tituli, extenuare. Eſt eritque Germanici candoris ſpecimen, nec alienos titulos vſu publice receptos firmatoſque cauillari aut detrectare; nec domeſticos cuiquam cauillandos aut detrectandos relinquere. Nobis interim in omnia huius diſſertationis eadem lex ſit, *auctoritatem curiæ ſequi.* quæ quo latius per gentes concinit, eo eſt grauior validiorque. Pergemus igitur nunc ad alteram vocem, qua Imperium dicitur

Freher. tom. p. 365.

F. eher. tom. p. 36 &c.

ROMANVM.

NOlumus hic à primordio repetere, quæ prolixe ab aliis traduntur, de *Romani* Imperii appellatione, eiuſque fatis: dum alii extinctum Romanum Imperium,

alii ſeruatum, varie diſputant. Habent quod legant, quibus copia placet, apud *Limnæum* præſertim, tum in *Iure Publico*, & *Additionum tomis*; tum ad *Capitulationem Caroli V.* Addi poſſunt *Speidelius*, & alii. Ponemus tantum

pag. 98 &c. v. Reich.

quædam, aduerſus alios deinde profutura. I. Neque opus fuerit ad vlteriora ire, ſed ea tempora in oculis habere, vnde dicitur ROMANVM IMPERIVM cum adiectione NATIONIS TEVTONICÆ: das Römiſche Reich Teutſcher Nation. II. Non opus fuerit, multum laborare, cur Noſtrum Imperium ROMANVM dicatur, cum tamen Romæ non ſubiecta ſit aut fuerit Germania: ratio enim haud dubie validior eſſet, quod Ottoni, & omnibus ab eo Imperatoribus Germanicis imperium in vrbem Romam in perpetuum quæſitum eſt. ſicut in Ottone I. & alibi amplius demonſtratur. III. Id ius cum adhuc hodie durare, oſtenderit *doctiſſimus Conringius libro*, quem in hoc argumento excellenter laudatum volumus, *de*

cap. 13.

Germanorum Imperio ROMANO, & *in opere de Finibus Imperii cap. IX & X*: Romani Imperii titulum non abſurde ſibi vindicat, cui Roma ſubeſt. IV. Etiamſi autem per iniuriam excidiſſet Germania imperio in vrbem Romam, non eſſet tamen propterea abſtinendum titulo Romani Imperii. non enim ſedes imperii ita alligata eſt loco, vt loco mutato, nomen imperii mutandum ſit. Quo recte

L. 6.

accommodant illud *Herodiani*: ἐκεῖ τε ἡ Ῥώμη, ὅπου ποτ' ἂν ὁ βασιλεὺς ᾖ. *Ibi eſt Roma, vbi Imperator.* Ab Ottonis certe Magni temporibus ſedem eius Imperii, quod Roma quoque agnouit, ſiue, cui Roma citra controuerſiam paruit, in Germania, in hunc diem fuiſſe, dubio caret. V. Et quia in ROMANI Imperii nomine aliquid ſingularis gloriæ & celebritatis fuit (ſicut apud omnes in confeſſo eſt) negari non poteſt, decus eius gloriæ ad eos, tanquam per

manus

manus traditum & propagatum, pertinuiſſe & pertinere, quibus hæc appellatio communi quaſi conſenſu attributa eſt & attribuitur. Quod de Noſtro Imperio, nemo niſi omnium publice actorum imperitus, abnuerit. VI. Id vero, non ſine ſingulari diuina prouidentia eueniſſe, facile credunt, qui & diuinitus prædictam celebritatem reliquiarum Romani Imperii, & multa non abſque numine quoad hoc negotium geſta, denique verum rei totius & propagationis miraculum paulo altius meditantur. VII. Illud quoque non in obſcuro eſt: ex quo Germanis & Ottoni perpetuum vrbis Romæ & Italiæ imperium datum eſt, nullum fuiſſe regnum, quod opibus & auctoritate, Germaniæ merito potuiſſet anteponi. vt ſic quoque celeberrimi Imperii dignitas in ſede incomparabili ſubſtiterit. VIII. Et quamuis nominum rationes ſæpe conſuetudo magis, quàm prudentia moderetur, non videtur tamen ad retinendam *Romani* nominis auctoritatem quicquam incitamenti defuiſſe iis, qui ſerio intellexerunt & conſiderarunt, quæ hactenus dicta ſunt. IX. Quinimo ea ipſa publice omnibus inſita perſuaſio de Romani Imperii eminentia, ſanctitate, perpetuitate, videtur perfeciſſe, vt per tot æmulationes & certamina, duraret in hunc diem & peruigeret tanti nominis maieſtas, quod venerantur omnes foris Chriſtianæ poteſtates: adeo, vt ſi cui Chriſtianorum cetera potentiſſimo hic titulus accedere poſſet, citra omnem tergiuerſationem, primo illum loco poſiturus eſſet. Sed proſpectum eſt legibus moribuſque, quos Deus ſeruet, ne tituli incomparabilis decus externis poſſit opibus accedere.

Hic vero *Blondellus* cum ſe gerit, quem non agnoſcerem, demto nomine. oſtendit profecto, non ſufficere multam lectionem & variam eruditionem ad tractanda Præfat. Apologet. XXXI. 3. b &c.

argu-

argumenta publica, abſque peniriore cognitione reipublicæ, moriſque & actus publici. Certe dum partibus ſuis ſubſeruire ex ſummo ſtudio contendit, earum ſtilum & ſcripturam publicam, & acta publica ſedulo impugnat. Quo genere ſcribendi nihil magnis Principibus magis auerſandum reor. Cur enim, tantum vt aduerſario contradicatur, nunc dicam, cuius contrarium Reſpublica mea ſemper dixit, ſcripſit, dicitque & ſcribit? Ludere hoc eſt: neque magis aduerſarii, quàm ſuis rationibus illudere. Igitur ſtatim ſua vineta cædit, cum maiore quàm decebat ſupercilio orditur: *Germaniæ Reges*, Imperatores, *Germaniæ regnum* Imperium *dici*, *Franco nemini diſplicuerit. cum enim Germania Europæ vniuerſa latiſſima populorumque ad arma natorum feraciſſima portio ſit, cuius dominium alteri nulli in terris obnoxium ſit, viribuſque ſuis ſolis fretum iniuriæ cuiuis propulſandæ per ſe par eſſe poſſit, aliaſque multas ditiones, quæ imperiale ſibi nomen vindicarunt, dignitate ac potentia longe ſuperet, Imperiali titulo digniſſima fuerit, ſi Imperium* Germanicum *nuncupetur, eique cum ſummo imperio præfecti* Germaniæ Imperatores *dicantur, ſui compos nemo refragabitur. At ſi Germaniam* Imperium Romanum, *Germaniæ Reges*, Romanorum Imperatores *ex vſu poſteriorum ſæculorum communi quis vocet, à vero proprio priſcoque maiorum ſenſu & loquendi genere longiſſime abſcedere videtur.* Ergo, inquam, Chriſtianiſſimi Reges, qui in hunc diem Imperium noſtrum, *Romani Imperii* elogio, Imperatores Noſtros, *Romanorum Imperatorum* appellatione honeſtarunt, iudice *Blondello*, aſſertore Gallico, à vero proprio priſcoque maiorum ſenſu & loquendi genere longiſſime abſceſſerint. Mereretur cenſuram, quam Blondellus non ſemel in aduerſarium ſtringit, ſi quis externus, nulloque peculiari vinculo obſtrictus, tam profa-

profane de tantis Regibus ſentire in animum induceret. Exempla infinita, id eſt, longe plura ſunt, quàm vt poſſint aut debeant huc conduci: vnde conſtat, non factum tantum eſſe, quod diximus, ſed magna ratione, conſulto conſilio, exquiſito ſtudio factum eſſe. In *Apologia ex caſtris ad Contaum Belgica vicum 7 Maii 1537* cum ſe deſcribit Rex Franciſcus, qui *nunquam non dignitatem Ordinum & Romani Imperii nomen coluerit*. Et *Legati einſdem Regis*, poſtquam accurate nationem Germanicam ab Imperio diſtinxiſſent, imperium illud ipſum Germanis attribuunt, quod Carolus M. in Germaniam inuexiſſet, id eſt Romanum. *Nam Carolus M.* inquiunt, *idem Gallorum parens & idem veſter, omnium conſenſione afflictum illud* (Imperium) *propeque collapſum vnus erexit: vnus de nefariorum hominum faucibus eripuit: vnus è Græcia, vbi exulabat abiecta eius dignitas, non minus fortiter huc quàm feliciter inuexit. Nunc igitur partam tot ſuorum laboribus & periculis dignitatem vobis extorqueri, illa veſtra maieſtatis iacta à ſuis maioribus fundamenta conuelli, Rex maiorum ſuorum ſummus admirator, inſtitutorum quæ ab iis profecta ſunt, tenaciſſimus obſeruator, voluerit?* Quid potuit ſtudioſius apparatiuſque dici? An *Nominale* Romanum Imperium, *Nominales* Imperatores (vt *Blondellus* cauillatur) intellexerunt, qui ita locuti ſunt? Hæc ex luce rerum & negotiorum publica, audiantur interim contra vmbraticas nænias, teſtenturque: *Gallorum iudicio, apud Germanos eſſe Romanum Imperium, & quidem illud ipſum, quod Carolus inuexit: ad Germanos Imperatores etiam poſt Caroloingos ſcilicet propagatum.* Audiatur etiam Legatus *Venetus* ad Imperatorem Maximilianum I. verba faciens apud *Gerardum de Roo: Denique Senatus Populuſque ille, mundi domitor*, CVIVS IMPERIVM IN TERRIS IN TE SOLO EST,

Apud Freher. tom. 3. p. 340.

in orat ad Ordin. Spir. pag. 365.

Hiſtor. Auſtr. lib. XII. pag. 444

C CVIVS-

CVIVSQVE AMPLITVDO ET MAIESTAS IN TE CONSPICITVR, *nonne plures populos atque prouincias clementia, æquitate & manſuetudine quàm bello armiſque imperio ſuo adiecit?*

Quis autem eſt *verus, proprius, priſcuſque maiorum ſenſus, & loquendi genus*, à quo diſcedit hæc dictio? An *Romanum Imperium*, tantum dicetur, quicquid olim Imperatores Romani florentes ſub ſua ditione tenuerunt? Atqui nulla ratio vni illi ſignificationi hanc appellationem alligat, vt ante dictum eſt, cum præſertim ratio præſentior ab imperio in vrbem Romam in promtu ſit: acceduntque alia, quæ ad auctoritatem tituli ſconciliandam idonea ſunt. Iam à Carolinis temporibus, non negamus quidem, diſtincta eſſe interdum Regnorum & Imperii nomina: ſed illud quoque meminimus, ſæpe Imperii & Imperatoris vocabulo, tanquam excellentiore, ſummam loquendi factam. Interea vt *Germaniæ Imperatores* dicantur noſtri Imperatores, ſtolide admonuit *Blondellus*, priuata auctoritate ſtilum publicum totius Europæ corrigere auſus; tum ad *verum proprium priſcumque loquendi genus maiorum*, quod ipſe ſibi fingit, & publicæ auctoritati opponit, parum accommodate reformare noſtra tempora orſus. *Imperium* enim abſque adiectione Romani, Romanæ vrbis ditionem tamen reſpiciebat. ſicut infinitis locis ſcriptorum doceri poteſt.

Inſignem vero prorſus fraudem, & circumforaneo ſophiſta quàm viro ſapiente digniorem commiſit *Blondellus*, quod *titulum Romani Imperii Germanicis Imperatoribus in Ottone Magno* poſt Carolouingos *fundati*, prorſus ſilentio prætermittit, ac ſi nihil factum vnquam eſſet. *Sigonii* ea de re confeſſionem alibi annotauimus. Et declarauit abunde laudatus ante *Conringius: in Ottone Magno per Cæſareum titulum Germaniam accepiſſe Imperium ali-*

In Ceſſib. Germ.

quod

585

quod ſummum ac perpetuum in vrbem Romam, Papam ac patrimonium Eccleſiæ Romanæ. Hunc nodum Gordium, fide parum bona, inter affectationem curioſæ & omnia conquirentis diligentiæ præteriuit gladiator ille famoſus, & ab anno 1125 neminem Imperatorum aliquid iuris in Romana ditione habuiſſe, oſtendere ſatagit.

Sed incipiamus à verbis eius. *Cum igitur,* inquit, *nihil ab anno 1125 & quod excurrit in Romana ditione, quæ ſola ſub Carolouingis eiuſdem potentibus* Imperium Romanum *dicebatur, cuiuſque vnius gratia ab anno 800 ad 1125 quotquot in Germania, Gallia, Italia* Imperatores *audierunt,* Romani Imperatores *dicti ſunt, Germanicorum Regum vllus poſſederit aut poſſideat:* ..... hiat poſtea oratio, nec concluditur: feſtinatione tumultuaria, puto. ſatis tamen intelligitur, quomodo ſuppleri velit, nempe, ideo *Imperatoris Romani* elogium Noſtro Imperatori non conuenire. Nil dicam de exempli, quod noſtris Imperatoribus tam grauiter opponitur, diuerſis periodis, & quemadmodum Imperatoris Romani nomen & dignitas in Italia ſub Carolis Caluo Craſſoque, & interiecto Ludouico Balbo (Carolouingis) euiluerit: quis ab intercepta poſſeſſione (quid autem in hac re & quantum factum ſit, poſt attingetur) tam importune argumentatur, vt ius alterius ſtatim neget, de quo ſemper profeſſio & teſtatio facta eſt? Si compendium hoc Blondellianum valuiſſet, non opus fuiſſet tot contentionibus togatis & armatis per tot ſæcula agitatis de titulis regnorum, quos nemo iure nitens dimittit, niſi pactione aut victoria alterius partis ad ſollennem eiurationem adactus. Quod in noſtris Imperatoribus non tantum factum non eſt, ſed ne quidem publice controuerſia de titulo vnquam mota fuit.

niſi quis vnius & alterius Conſtantinopolitani Imperatoris irriſas ſtatim & efficaciter nugas velit huc afferre.

Vt autem res tota clarius eniteſcat, paulo altius & ſupra annum 1125 hiſtoriam repetamus, imo ab initio
1002. ſæculi vndecimi. *Sigonii*, plena eſt auctoritas: qui Germanis nihil niſi euidentia veritatis adactus concedit. Illuſtris confeſſio legitur *principio libri VIII de regno Italiæ: Italici, qui illuſtres duos, Regni Imperiique titulos ad exteros rurſus eſſe translatos, pro inſita animi magnitudine acerbe ferebant, vt tribus regnantibus Ottonibus multa pro antiquo decore repetendo mouerunt, ſic Henrico, Conrado, & Henrico II ſubinde rerum potientibus prorſus nunquam quieuerunt. ceterum quemadmodum rebus nouis ſtudentes ab his quoque, quos dixi, regibus virtute opibuſque compreſſi ſunt, hoc libro narrare pergemus.* De his ergo Imperatoribus nulla eſt quæſtio. Sub Henrico III (vt *Sigonius* numerat, nam aliis IV eſt) *ſpes* tantum & *occaſio* & *conatus* libertatis parandæ, ſiue, vt verius loquamur, rebellandi affulſiſſe
1056. videbatur. qua de re *initium libri IX* agit. *Imperium inde Henrici filii* (IV ipſe, alii rectius V numerant) *nouum quaſi ſtabiliendæ libertatis ac dominationis initium ab Italicis ipſis eſt habitum.* Adhuc debili pede, neque ad ius, ſed ad factum demonſtrandum hactenus proceditur. Sed *initium libri XI* parum à confeſſione iniuriæ abeſt. Præmittitur: *Quod Henrico Rege aut* PATIENTE, *aut certe* NON VINDICANTE, *Mediolanenſes cum vicinis inſtituerunt, vt de omnibus controuerſiis inter ſe non iure iudicioque contenderent, ſed bello armiſque decernerent, id proximis Regibus Lothario & Conrado rerum potientibus pleraque omnes ciuitates facere perrexerunt. Fauit autem neſcio quomodo eorum cœptis conſiliiſque fortuna: quod Reges ipſi Germanicis ſedandis ſeditionibus occupati aut* RES RESPICERE ITALICAS

Sigon. lib. X. de regn. Ital. pr.

NE-

NEQVIVERVNT, AVT DEMVM IN IPSO CONATV RERVM
EXTINCTI *ſub eo deceſſerunt.* Quid clarius? Non minus
conſtitit Italicis de ſuo facinore, auerſis ſcilicet legitimi
Principis oculis conficiendo, quàm de animo Principis
ius ſuum minime neglecturo. Venimus nunc ad illa
tempora, quæ deſignauit *Blondellus*, & ad Lotharium
Henrici V ſucceſſorem, quem ſtatim probroſe notat, &
Pontificis carmen (magnæ ſcilicet auctoritatis in propria
cauſſa) longe deterius, quàm ipſi fere vnquam voluerunt
Itali, intellectũ præſcribit. Eſt autem inſignis impudentia,
cum ab omni Imperatorio iure excludere in Italia, qui
in ſecunda expeditione Italica Ius Imperatorium exercuit
tanta auctoritate tantoque ſucceſſu. Idoneum teſtem
iterum citabimus *Sigonium*; citra ambages memoran- lib. XI. de regno Ital.
tem: *vt pleraque armis & conditionibus occupauerit, vt
occupatas terras Principibus beneficii loco attribuerit; vt
populos & ciuitates contendentes iudicauerit: vt Ducem
Apuliæ dederit; vt denique Imperatorio nomine & auctori-
tate apud omnes valuerit in Italia.* An, qui hæc fecit pro
Rege & Imperatore, *ſolam coronam titulumque re ſua va-
cuum*, conſecutus dici poteſt? Quanto candidius & peri-
tius *Sigonius* iudicat? cuius ipſa verba arguent Germanici
nominis obtrectatorem. Ponemus aliqua: *Ad lacum
Benacum progreſſus* (Lotharius) *caſtrum Gandæ; ad Padum,* 1136.
Vardaſtallum recepit, atque EORVM VTRVMQVE HENRICO
GENERO BENEFICII LOCO ATTRIBVIT. —— *Italici lites,
quas initis dirimere certaminibus inſtituerant, continuo* AD
ILLIVS IVDICIVM REVOCARVNT. Subiicitur Mediolanen-
ſium & Cremonenſium controuerſia, vbi *Cremonenſes
hoſtes iudicati ſunt. Cremenſes à Cremonenſibus accuſati,
quod, cum ex comitatu diœceſique ſua eſſent, ad Mediolanen-
ſes defeciſſent, cum compellati die dicta non affuiſſent,* LO-

THARII SENTENTIA CONDEMNATI. Ponitur inde lex in conuentu Roncalienſi lata, cuius hoc proœmium eſt: *Cum apud Roncalias* SECVNDVM ANTIQVORVM IMPERATORVM CONSVETVDINEM *pro iuſtitia & pace regni comparanda conſideremus, omnia,* QVÆ AD HONOREM IMPERII ROMANI *ſpectare videntur, ſolicite indagantes* &c.——

1137. In cauſſa Rinaldi & Pontificis Innocentii *Lotharius diem VII Idus Iulias ad cauſſam cognoſcendam conſtituit: atque vtriuſque partis patronos in conſilio ad illam diem adeſſe præcepit.* & in hoc iudicio, *priuilegia Imperatorum Caroli,* & aliorum, *trium Ottonum, quatuor Henricorum, & vnius Conradi, æquum eſſe dixit Lotharius, vt ab Innocentio ſeruarentur.* In ſequentibus nota, quod Legat. Pontificis accuſarunt monachos Caſſinates, vt *qui cum Rogerio Siculo aduerſus Eccleſiam atque* IMPERIVM *coniurauerint.* Ecce æquiores Blondello Pontificios legatos, qui auctoritatem *Imperii* & *Imperatoris* in Italia agnoſcunt. Et Lotharius reſpondit, *ſe id monachis condonare.* quod ſcilicet contra ſe peccaſſent, & in Imperium & Imperatoris auctoritatem coniuraſſent. In Ducatu quidem Apuliæ conferendo in Ranulfum lis aliqua inter Imperatorem & Pontificem exorta eſt, de qua *Otho Friſingenſis: in dando*

lib. 7. c. 20. *Ducatu inter ipſum* (Lotharium) *& Romanum Pontificem pane controuerſia orta fuit, vtroque Ducatum Apuliæ ſui fore iuris affirmante: quæ lis conſilio tandem hoc modo deciſa dicitur, vt in dando Duci vexillo vtrique manum adhiberent.* Hinc vtique conſtat, Imperatorem, licet Pontificem pro

add. Conring. de Fin. in Addend. p. 856. ſua in eũ facilitate & reuerentia, in ſocietatem inueſtituræ admiſerit, ſuum ius nequaquam abdicaſſe, aut credidiſſe, Imperio & Imperatori nihil hic iuris eſſe. Et, vt iterum appareat, quanto æquiores ſint nobis Itali, quorum tamen res agebatur, quàm Blondellus; credidit *Sigonius:*

Lotha-

Lotharium legeſanxiſſe, vt ex vno iure ciuili Romano poſthac iudicia fierent: eique legi in Italia obtemperatum eſſe, cum Italici ante alii Longobardico, alii Salico, alii Romano iure vterentur. Non dico de hiſtoria, ſiue, vt eruditi demonſtrarunt, fabula: ſed quod illi, qui ita crediderunt, eadem opera ius Lotharii in Italia ſiue poteſtatem legiſlatoriam agnouerunt. l. XI. de regn. Ital. p. 272.

De *Conrado*, qui Lothario Saxoni ſucceſſit, eodem faſtu & elato ſupercilio *Blondellus* decernit, *quod Cæſarem agere, & quicquam Dominii Imperiiq́ Romæ retinere, vltro noluerit.* Allata hiſtoria *Othonis Friſingenſis* id non euincit. Non enim ſequitur: Conradus Romanis aduerſus Pontificem tumultuantibus noluit ſuam auctoritatem accommodare: ergo omne imperium in vrbem Romam abdicauit. Certe hoc non ſenſit *Friſingenſis*, qui paulo poſt diſertis verbis, *Eugenio*, inquit, *in vrbe Roma ſedente,* CONRADO IN EADEM, *Ludouico in Occidentali Francia* REGNANTIBVS. Quanto rurſus meliori fide & candore *Sigonius*, & excuſat magno ſtudio Conradum, *quod in Italiam ſicut deſtinauerat, venire & coronam accipere non potuerit, & animum vindicandi ius ſuum, recuperandique à rebellibus occupata, nunquam omiſerit, nec auctoritate Cæſaris ac nomine in Italia caruerit.* Plura ſunt, quàm quæ huc tranſcribi debeant teſtimonia. Apud eundem Hiſtoricũ legas: *Anno 1139 Genuenſes à Conrado Rege pecunia ſignanda ius impetrauerunt. itaque in hunc vſque diem accepti beneficii monumento nummos aureos ipſius Conradi Regis nomine ſignant.—— Placentini etiam ius ſignandæ pecuniæ à Conrado obtinuere.* Non factum eſſet hoc, ſi nulla Conradi, vt Imperatoris Romani, in Italia auctoritas fuiſſet: aut ſi *regni Italici ſolam coronam titulumque, re vacuum*, quod *Blondellus* criminatur, tenuiſſet Conradus. Et quandoquidem

lib. I. de geſt. Frid. I. c. 21.

lib. I. de geſt. Frid. I. c. 34.

l. XI. de regn. Ital.

quidem Pontificibus omne ius Imperatorium per hæc tempora tanto conatu vindicat *Blondellus*, valere vtique debet contra eius ſententiam id argumentandi genus, quo ipſe vtitur. Si enim, ob nouarum rerum molitores, & rebellium defectionem, Imperatori ius ſuum periit, quomodo ergo Pontificibus ſaluum eſſe dicet, ex quo contentio Romanorum aduerſus Innocentium inſtituta, *omnes deinceps Pontifices vſque ad Clementem tertium exercuit.*

Sigon. XI. de regn. Ital. p. 275.

In *Friderico I*, cum non poſſet *Blondellus* de imperio in Italiam negare, imperium *in vrbem Romam Romanamq; ditionem* ei importune abiudicat. Operæ pretium eſt audire, quibus argumentis. *Roma vrbe*, inquit, *excluſus eſt.* A quibus? ſcilicet abiis, qui ſua confeſſione rebelles, cum antea Imperatoris nomen & ius verbis agnouiſſent, non ex voto accepti, mox animum mutarunt. An rebellium & vſurpatorum facto, quiſquam ſuo iure excidit? Deinde, an non Pontifex quoque Hadrianus vrbe tum excluſus eſt, & alias alii? quibus tamen ius in vrbem tam firmum certumque eſſe vult *Blondellus.* non laudabili ſophiſmate iterum *grauiſſimam orationem Friderici, de iure ſuo Imperatorio in vrbem Romam*, ſilentio tranſmittit, *Othoni Friſingenſi* plenius, *Sigonio* ſummatim deſcriptam. Quæ tamen (quod notatu dignum) habita eſt, Pontifice apud Imperatorem tum agente, & ſciente, qui contradicere certe debuit tantæ aſſeuerationi, ſi ſolus ſibi in vrbem Imperium vindicaret. Feſtiuus vero eſt *Blondellus*; cum ex *conſilio* Pontificis de ingredienda vrbe, ad denegandam ditionem progreſſus, Imperatori nihil niſi aduenæ conditionem reliquit: quod nec *Sigonius*, neque modeſtiorũ hominum quiſquam vt faceret, vlla re adductus eſt. Vim argumenti nouam & inauditam! *Qui ab vrbe*

de geſt. Frid. lib. 2. c. 21. lib. 12. de r. It. an. 1155.

aliqua ſeditione ciuium excluditur, & commeatum non impetrat, & ab alio præſidium in parte vrbis habente, conſilium accipit immittendi in tempore & loco ſuum exercitum; is nullum ius in vrbe habet, ſed vt aduena ab eo, qui conſilium dedit, & munitionem aliquam eius vrbis inſedit, introducitur, eiuſque ius in vrbem agnoſcit. Tale quid nec Pontifex ipſe auſus eſſet tum affectare. Et, cum poſt hæc inſoleſcens, Imperatorũ comitatem & officia reuerentiæ, male affectato iuri vellet prætendere, acerrimum habuit contradictorem Fridericum, cuius reſponſa & literæ apud *Hiſtoricos* & *Goldaſtum* in obuio ſunt. Debuiſſet addere *Blondellus*, vt conſtaret ipſi ratio horribilis philoſophiæ: *qui ab obſidione vrbis tumultuantis peſte in exercitum graſſante reuocatus eſt, quo minus poſſet eam in ordinem redigere, ille ius in illam vrbem non habuit, aut amiſit.* Ad integrandam enim hiſtoriam pertinebat ita argumentari. Nonne autem Fridericus *in patrimonio Petri*, quod vocant, *fodrum exegit?* nonne *Magiſtratus S. Petri in vrbe nihil derogare* reſpondit *iuri Imperatoris Romani, cuius ipſum nomen confeſſionem imperii in vrbem ſignificaret*? Et ſane Pontifices coronando & vocando Imperatorem Romanum, idonei ſunt de iure in vrbem Romam teſtes. neque tam facile probatur, quàm dicitur, & à *Blondello*, quaſi certum ſumitur: inane nomen, nudam coronam eſſe. Nulla corona indotata capiti Principum imponitur. Non eſt diſſimilis iis, quæ præceſſere, clauſula. Ita enim, ſatis violente, *Blondellus: Si caruit* Fridericus Imperio Romano proprie dicto, *qui in alium tranſmittere potuit*? ſi *caruit*. Atqui non caret iure, qui vſu iuris, facto iniuſto alterius prohibetur. Aut ſi id *carere* vocat, craſſius loquitur, & male obiicit Imperatoribus *rebellem*

infidamque ſuis longo iam tempore Romam;

v. Sigon. XII. de regn. Ital. 1157. & 1159.

Gunth. Ligur. lib. 1. p. 142.

Saltem aduerſus Pontificem, cui tamen *Blondellus*, quaſi per monſtrũ doctrinæ in gente *Reformatorũ*, tam firmum ius tribuit, nihilo minus valeret ratio, de Romanorum vel genio vel facto. Notus eſt *Pauli Iouii* locus: *Romani ſiue priſtini decoris & antiquæ libertatis memores, ſiue vt ſunt natura turbidi atque feroces, ſacerdotũm imperia, quod plerique eorum parum moderate auareque imperitent, æquo animo ferre non poſſunt.* —— *Cepere aliquando atq; interemere Bonifacium Octauum, hominem quamquam factioſum, morum tamen ac literarum dignitate venerabilem: quin & Eugenium, eximiæ virtutis Pontificem, ſede atque vrbe immaniter expulere: alios palam expugnauere armis, alios coniuratione facta, ac obſeſſis itineribus in maxima vitæ atq; amittendæ dignitatis pericula coniecere.* Rectius iudicant, quibus in conuentu Roncalienſi probata eſt ratio Friderici dicentis, ſe velle *iura, quæ Lotharii & Conradi ſuorum deceſſorum incuriâ obliterata, atque ab Italicis vſurpata ſunt, repetere, ac nouis inſtitutis ſtabilire.* Quod de *incuria deceſſorum* dicitur, vel ad quædam pertineat, non ad omnia, cum de diræ neceſſitatis impedimentis ſupra dictum ſit; vel ſignificet nihil aliud, quàm non vindicatum ius, quantum ad euentum actumque: vel (neque enim omnino negari poteſt) reuera non tam ſtrenue ſe adhibuerunt in ſuo iure vindicando Lotharius & Conradus, ſicut facere debebant. Iterum enim repetit illam querelam Fridericus anno 1171 apud *Sigonium*: *Si Lotharius & Conradus acriores ſe & promtiores in Italiæ coërcenda ferocia præbuiſſent, haudquaquam ſibi tantum ad eam retinendam laborum fuiſſe ac periculorũ exhauriendum.* Quam ſit porro falſum, quod *Blondellus* de Friderici ſecundo aduentu ait; *cum poſtea Romam ante annum 1167 eam fruſtra obſeſſurus non redierit*: iterum vel *Sigonii* hiſtoria oſtendit; vnde

hiſt. ſui temp. tom. 1. libr. 1. p. 5. edit. Flor. 1550.

Sigon. XII. de r. I. 1159.

de r. It. lib. 14. p. 327.

Ibid.

vnde diſcimus, *Fridericum capta vrbe & ciuibus pace data, obſides accepiſſe, Paſchalem reſtituiſſe, Alexandro profugiente; poſtmodum, peſte in exercitu oborta, Paſchali Romæ cum præſidio relicto vrbe diſceſſiſſe.* An hoc eſt, *fruſtra obſidere vrbem*? Mirum, quod non etiam attulit fabulam de collo Imperatoris à Pontifice calcato, & hinc felix Logicus argumentum nexuit. Legenda hic omnino & *Blondello* fortiter opponenda ſunt verba *Sigonii ex principio libri XV de regno Italiæ*: *Quin etiam Fridericus Imperator cum multa ex ditione Eccleſiæ oppida in Marchia, Vmbria, Etruria & Romaniola occupata teneret, non modo non ea reſtituebat, ſed proxima quoque affectare ſe oſtendebat.* Extat etiam grauis totius diſſidii inter hunc Imperatorem & Pontifices, ac impotentibus ſtudiis partium libera conſignatio apud *Petrum de Marca*, Archiepiſcopum hodie Tholoſanum, virum doctiſſimum, in opere *de concordia Sacerdotii & Imperii.* lib. c. 1. § 8.

De Henrico VI itidem mira ratione argumentandi vtitur *Blondellus*: *Si Henricus vna conditione coronam nomenque Imperatoris promeruit, vt Tuſculum ſibi fidum Romaniſque infeſtum, nequid Romani periculi ab eo, quod tanquam ſeruitutis ſuæ inſtrumentum exhorrebant, deinceps experirentur, diruendum tradere coactus eſt; quid ſibi poteſtatis qua coërcerentur, retinuerit, aut quid vrbis ſubiectæque ditionis vniuerſo dominio excuſſus à Papa Romaniſque præter nudum nomen & inſigne re ſua vacuum obtinuerit?* Valde rhetoricandi ſe peritum oſtendit, qui verba *Godefridi Monachi*, tam horribili gloſſa extendit. ad ann. 1191. Scilicet, ſi Imperator coronandus Pontifici petenti aliquid concedit, quod ſæpe factum eſt, inde à primo ortu Pontificiæ coronationis; ea ratione *coronam nomenque Imperatoris meretur*: rem optimo iure debitam ſibi, neque niſi per nefas ab

vllo Pontifice denegandam, aut in dubium vocandam. An aliter loqueretur, qui omne Cæſarei faſtigii arbitrium vel conferendi vel adimendi Pontifici in ſolidum vindicatum cuperet? quod præter adulatores curiæ Romanæ nemo vnquam fecit. Quomodo autem ex eo, quod Tuſculum Romanis tradidit, id eſt, compedem vrbis refractariæ, eo ipſo omni ſe in vrbem iure abdicauit? An qui fidem vrbis alicuius ſequitur, neque vim adhibet, ſiue vim remittit, ideo ius ſuum in vrbem amittit? Quam bene ac prudenter, facilitate illa vſus ſit Henricus, non exquirimus. ſed iuris ſui adeo poſt hæc immemor non fuit, vt querantur, qui Iuris Imperatorii vindicias, iniuriam Romanæ Eccleſiæ vocant, quod Henricus *oppreſſerit Rom. Eccleſiam, ſicut anteceſſores eius.* in *Chronico Belgico Magno.* quibus hoc verbo nihil aliud exprobratur, quàm quod iuris & imperii in Romanam vrbem & ditionem memores ſe retinenteſque præbuerunt. Sed quod tanto Polyhiſtori ignotum eſſe, aut etiam diſſimulari non debuit, male & non integre ex *Godefrido Monacho* illa hiſtoria refertur, quæ ex *Sigonii* accuratioribus monumentis omnino peti debuerat. Inde conſtat: de *rebellione Romanorum*, à qua *ſeiuncta fuit cauſa Cæleſtini Pontificis*: in cuius manus Henricus tradidit Tuſculum, *aduerſus Romanorum odia patrocinio defendendum.* Eam rem cum *Romani probaſſent, & vt legem concordia accepiſſent*, digreſſo Imperatore, *fide rupta Pontifici per vim admotam Tuſculum extorſerunt.* Quàm hinc alia rerum facies, & à Blondellianis gloſſis diuerſa emergit? Ex eodem *Sigonio* diſcas licet: *Henricum Pontifici multam ditionem ademiſſe*, & Imperio vindicaſſe: *Duces Tuſciæ ac terræ Mathildis, Rauennæ, Anconæ, Spoleti conſtituiſſe.*

Margin notes: pag. 205. (beside "Rom. Eccleſiam") — de r. It. lib. 15. p 345. (beside "nino peti debuerat") — [illegible] (beside "baſſent") — pag. 351 ann. 1193. & pag. 355. (beside "Henricum Pontifici")

Sequi-

Sequitur de *Philippo* Henrici fratre, & *Ottone IV*, quo tempore interregnum decem annorum ab aliis ponitur: longe diuerſa à *Blondello* ſcilicet ſentientibus. *Iniqua* autem Pontificis odia non omiſit arguere *Vrſpergenſis*. ex quo etiam diligenter notabis contra Blondellum iſta, quando de reconciliando Pontifici Philippo actum eſt: *A legatis Principum inducitur Papa, vt velit permittere, quatenus regnet Philippus. Aſt propter hoc (vt retulerunt nobis viri veridici) promittitur Papa, quod filia Regis daretur in vxorem filio fratris ſui Richardi, qui iam Comes fuerat effectus Papæ ſuffragio*, NEC STATVIT PAPA REPETERE TERRAS, QVAS MVLTOTIENS AB IMPERATORIBVS REPETERE CONSVEVERVNT ANTECESSORES SVI, *in Tuſcia & Spoleto, & Marchia Ancona, ſperans, quod in poteſtatem nepotis ſui per prædictas nuptias poſſent deuenire.* Antea autem, tanquam BONA ECCLESIÆ *iniuſte obtinentem*, communione ſacrorum excluſerat, vt eſt apud *Sigonium*. Hæc *Vrſpergenſis* verba neque Philippum patiuntur in illo ἐξωθισμῷ conſiſtere, quo detruſum cupit *Blondellus*, cum de iure Imperii Romani in ditionem, quæ Pontificis habetur, quæſtio incidit.

Sigon. 15. pag 153

Pag. 237.

Otto IV. quomodo *terras, quas S. Petri vocant, Imperio vindicauerit*, atque adeo *ditionis Romanæ compos* fuerit, nemo Hiſtoricorum tacuit. Et quamquam, violatum in eo eſſe iuſiurandum, quod Pontifici præſtitiſſet, conquerantur, inter ipſas querelas non dicunt nihil pro Ottone. *Godefridus* ille, qui Blondello fundus eſt, ait: factum eſſe iuſiurandum ab homine *nouo & rei neſcio*; deinde *poſt conſecrationem, à magiſtratibus & poteſtatibus reuocatum & prohibitum eſſe*, quo minus reſtitueret. At *Sigonii* lucu- lib. XVI. an. lenta eſt narratio: *Otto vrbe egreſſus in vrbibus Etruriæ con-* 1209. *edit, ac de more ſummis adhibitis Iuriſconſultis, iura regni*

diligenter inquirere tanquam ea conſtituturus, incepit. Cum autem quadam oppida in Etruria à Pontifice, alia vero in Campania à Friderico modo vacante Imperio, occupata comperiret, quæ ad Imperium ſiue regnum pertinere putaret, nulla Pontificis ac ſacramenti ſui habita ratione, militibus protinus immiſſis recepit. Addantur ſequentia, vbi nominatim recenſentur plura: & *Vrſpergenſis* narratio. Habere hic locum quodammodo potuit, quod poſtea à Friderico II vſurpatum eſt; qui dixit: *ſe ex primo ſuo ſacramento Imperii iura tueri, & diſperſa congregare debere.* Quid ad hæc *Blondellus? Per hæc*, inquit, *odium Pontificis incurrit, & ab eo excommunicatus eſt: ergo nihil veri in Romanos & Romanam ditionem dominii conſecutus, Romanorum Imperator non ſecundum eſſe, ſed ſecundum dici fuerit.* Quid proteruius loqueretur emtus mancipatuſque curiæ Romanæ vernula? Itane de Pontificiis illis brutis fulminibus, quæ nullo iure, nullo more in ſacroſancta Principum capita vibrabantur conſuetudine eius temporis, iudicat Theologus Reformatus? Non eſt leue profecto bonæ cauſſæ documentũ ex parte Imperatorum, quod excommunicare eos imo Imperio deiicere illi auſi ſunt, quibus nullum eius rei ius eſſe aut fuiſſe vnquam, nemo bene ſanus negauerit. ne de ipſa ſerie rerum vitio geſtarum aliquid dicam. Quanto æquius eſt nominari Ottonis fulmen,
Sigon. 16. p. 17. qui *omnes populos, qui à ſe diſciuerant, proſcripſit.* Non enim poſſunt defendi, qui excommunicationem pontificiam, cauſſam defectionis habuerunt.

Fridericum ſecundum non Auguſtalia tantum ornamenta Romæ accepiſſe, ſed *Patrimonium*, quod appellitant, *ſua ditione tenuiſſe, Iura Imperii & prouincias ei debitas ex ſummo ſtudio vindicaſſe*, conſenſu Hiſtoricorum conſtat. vt & illud: *hanc præcipue illi cum Pontifice* diffidendi

cauſſam

592.

cauſſam *fuiſſe*. Per diſſidia autem vt priora, ita hæc ipſa, fieri aliter non potuit, quàm vt quidam Pontificis, alii Imperatoris partes ſequerentur. quare & Gibellinorum & Guelphorum certamina dirum in modum per hæc tempora ſæuiebant. Quis hîc ſanus, etiamſi inter tanta certamina pars Pontificia aliquid Imperio debitum occupaſſet, ius Imperii propterea extinctum, poſſeſſoribus ſtabilitum aſſereret? Quis, ſi Imperator in ipſo recuperandi vindicandique actu morte præuentus, aut rebellionibus ac defectionibus debilitatus, abſoluere cœpta non potuit, ius Imperii interiiſſe iudicaret? Quis errorem eorum, qui Pontificia anathemata, vt oracula veneranda eſſe perſuaſi erant, vero iuri cuiuſquam hominis præiudicio eſſe debere contenderet? *Blondellus* aduerſus hæc omnia, quaſi opertis oculis, excerpit infortunia quædam: *Seditionem*, inquit, *mouerunt Romani aduerſus Papam; ergo ante ſeditionem Papæ paruerunt non Friderico.* Quaſi vero Fridericus quicquam Papæ iuris conceſſiſſet, *niſi ſaluis iure & honore Imperii & ſuorum regnorum.* quæ exceptio, etiam ſi verbis non expreſſa eſſet, naturaliter ſubintelligeretur; & Friderico tamen ſollennis fuit, apud *Sigonium.* Amplius inſonat: *Viterbium amiſit, & recedere coactus eſt Fridericus.* Scilicet *vt fortior poſtea reſpiraret,* de r. It. [illegible] p. 60. *in* SVOS REBELLES *inſurgendo.* Sicut ipſe, quem teſtem citat, loquitur *Matthæus Pariſienſis. Ille* de mutatis fortunæ vicibus & Paparum deſperatione fugaque amplius docere poterit: ille, vtut metuens à Pontifice diſſentire, diligentiſſime Friderici apologias & actionem aduerſus Pontificem, adeoque iura Friderici conſignat; nec ſine [illegible]. vt cum dicit: Pontificis inuectiuas *Imperialem epiſtolam, licet* PROBABILIA *contineret, ſuſpectam reddidiſſe.* p. 499. edit. Tigur. 1606. vt cum refert: *Dominus Imperator admirans, quod robur*

Romæ.

Romanorum nimis eneruatum à conſtantia ſuæ ſubiectionis debitæ & fidelitatis tam fiducialiter promiſſæ recalcitrauit,
Pag. 474. *permittendo in eundem Imperatorem, Dominum ſuum naturalem, ſententiam excommunicationis inferri in ciuitate, ſcripſit curiæ R. Cardinalibus & Senatori Vrbis & Romanis.* vt cum defectores omnes comparat hominibus tempora-
Pag. 588. riis, *qui fortunæ ſequuntur ſerenitatem.* vt cum Landgrauium ait *dilexiſſe Imperatorem, & Romanæ curiæ*, inimicos
Pag. 589. & æmulos Friderico quærentis, *odiſſe cauillationes.* vt cum
Pag. 5?5. ait, quæſitiſſimas aduerſus Fridericum criminationes multos potuiſſe erigere, *niſi Papales eiuſdem Friderici aduerſarios, auaritiæ, ſimoniæ, & vſuræ, aliorumque vitiorum maculæ coinquinaſſent.* Sed curiæ quidem Romanæ corruptelas infinitis locis fatetur deploratque. Cur non excerpſit ex *Matthæo* cordata illa teſtimonia, vnde de iure Friderici & iniuria Pontificis non obſcure conſtare potuit? Grauiſſima ſunt Regis Galliæ verba, quibus Pontifici
Pag. 500. reſpondetur: *Quo ſpiritu vel auſu temerario Papa tantum Principem, quo non eſt maior, imo par inter Chriſtianos, non conuictum vel confeſſum de obiectis ſibi criminibus exhæredauit, & ab apice Imperiali præcipitauit? Qui ſi meritis ſuis exigentibus deponendus eſſet, non niſi per generale Concilium caſſandus iudicaretur. De tranſgreſſionibus ſuis non eſt hoſtibus ſuis fides adhibenda; quorum Papa dignoſcitur eſſe capitalis.* Et quæ ſequuntur, valde conſideratu digna. con-
Pag. 655. ſimili grauitate Sacerdos Pariſienſis iuſſus excommunicationis formulam è ſuggeſto publicare: *Audite*, inquit, *vniuerſi: accepi in mandatis, vt candelis accenſis, & pulſis campanis in Imperatorem Fridericum feram ſententiam ſolennem. cauſam autem ignorans, non ignoro grauem controuerſiam & odium inexorabile motum inter eos. Scio etiam, quod vnus illorum alii iniuriatur: quis cui, neſcio. Sed illum,*

in quan-

in quantum ſe mea extendit potentia, excommunico, & excommunicatum denuntio, alterutrum iſtorum, videlicet ipſum, qui alii iniuriatur, & abſolue iniuriam patientem, qua tam damnoſa eſt toti Chriſtianitati. Si aliquid ex hac indole hauſiſſet Blondellus, non ſemper iniurias, & facta Pontificum nullo iure nixa, aduerſus iura Imperatorum allegaret, cum præſertim talia peræque Pontificibus (quibus ipſe tantopere cautum vult) nocere debeant, ſi ſuarum in diſputando legum memor eſſe velit. Digna eſt, quæ legatur apud eundem *Matthaum Pariſienſem* diſputatio populi Romani, ſibi iura Pontifici nullo modo obnoxia vindicantis.

De *interregno* XXIII circiter annorum non opus erat dicere. Sed, quanto rectius iudicauerint ipſi Pontifices Romani, quàm *Blondellus*, manifeſtum eſt. *Blondellus* ad abolitionem Iuris Imperatorii in ditione Romana, id interuallum retulit. At, non ita ſenſit Pontifex Nicolaus, qu *à Rodolpho I.* poſt interregnum Imperatore Electo, *pro vicariatu Etruria reſtituto, Romaniola Comitatum popoſcit, quem Reges iam inde à Friderico I. ſibi in magna contentione retinuerant, cum ad ius Eccleſia ab antiquo pertineret*: ſicut apud *Sigonium loquitur*. ann. 1278. lib 20. de r. I. p. 118.

A Rudolpho I omnibus Auſtriacis Imperatoribus inſolentius inſultat *Blondellus*. Rudolphũ *nominatim criminatur*, quod *nec Rom. Imperatoris nomen nec coronam à Rom. Eccleſia conſecutus, nihil de patrimonio Petri poſſederit, aut ad ſucceſſores tranſmittere potuerit:* tum *quod accepto à ciuitatib. Longobardicis aliiſq; in Italia, pretio regni iura infringi paſſus fuerit.* Sed notum & alibi demonſtratum eſt, Nomen Imperatoris Romanorum & coronam ſiue Iura Imperii Romani, non competere Imperatoribus noſtris per & propter cærimoniam coronationis Pontificiæ, ſed per

Electionem Principum Germanorum, olim communiter; ab aliquot ſæculis, à Collegio Electorali factam. ſicut ipſe Pontifex publico teſtatoque diplomate iam Ottonis I tempore agnouit. Neque obeſt huic aſſertioni, quod nonnulli ante coronationem Pontificum ſe *Reges* tantum *Romanorum* dixerunt, non *Imperatores Romanorum*. Id enim nil iuuerit *Blondellum*: quia *Rex Romanorum* non minus ius in vrbem Romam notat, quam *Imperator Romanorum*. Deinde nulla neceſſitate, ſed liberrimo arbitrio factum id eſt ab Imperatoribus. vnde, ſi qua ſuſpicio aut ratio maioris rei ſe offerret, aliter factum eſt. Sic Maximilianus Primus in Italiam profecturus, Tridenti titulum Imperatoris Romani, pro Rege Romanorum, aſſumſit, & publice promulgauit: & in hunc diem optimo maximo iure, nec repugnantibus Pontificibus, Imperatores Romanorum, etiam Romæ non coronati, vocantur. Perpetuo autem liberalitatem & beneficia Cæſarum aduerſus Pontifices Blondellus, pro abdicatione omnis iuris Imperii, quaſi de plano, arripit. Verum nec potuiſſe vel Rudolphi vel Alberti vel Caroli IV, aut vllorum Cæſarum donationibus, alienari ea, quæ ſunt Imperii; neque non reſeruatum eſſe ſummum ius Imperii in Romanos (de quibus *Blondellus* potiſſimum eſt ſolicitus) oſtendit, & nobis diſputationem ampliorem lucrifecit doctiſſimus *Conringius* in præcellenti *de Finibus* opere *cap. XX & XXI.* Vnde etiam corruunt *Blondelliana* carmina in numerum extenſa: *Germaniæ Imperatores Romam Romanamq́; ditionem ab anno 1273 adeuntes in ea vt hoſpites in alieno vixiſſe, nullumque in Romanos & circumpoſitæ regionis populos imperium habuiſſe, ſed Eccleſiæ Romanæ ſupremum in temporalibus dominium agnouiſſe: adeoque Imperatores Romanorum nec re ipſa fuiſſe, nec dici, niſi abuſiue admodum potuiſſe.*

Ger. de Roo lib. XII. pag. 437.

tuiſſe. & quæ plura, non falſo minus, quàm cum contumelia eructat. Rectius in Theologia ſua ætatem fatigaſſet, quàm in iis rebus, vbi non poteſt diſcernere poſſeſſionem dependentem à ſummo alterius iure, & independentem prorſus: tum intelligere dominium vtile, etiam plenum; quod non excludit ius ſuperioris. In primis autem niſi plane voluiſſet in tenebris micare, debuit requirere *Acta publica & monumenta authentica*, vnde Cęſaribus & Imperio diſertis verbis adimeretur ius in vrbem Romam. Hic Rhodus hic ſaltus. in quo profecto crus fregerit, vel celeberrimus controuerſiarum deſultor.

In hac confuſa ſed audaci aſſeueratione, rurſus fraudem commiſit *Blondellus* non reticendam. cum enim de omnibus ab anno 1125 Imperatoribus diſputationem inſtituiſſet, eoſque quicquam in vrbem Romam aut Romanam ditionem iuris obtinuiſſe, impudenter negaſſet, poſtea ad Auſtriacorum Cæſarum nomen verſus, rimam ſibi elabendi repeṙiſſe viſus eſt, ſi omittere poſſet *Henricum VII Lucelburgium*, & *Ludouicum Bauarum*, vt omnis Iuris Imperatorii, ita in Italiam & Romam Romanoſque, grauiſſimos vindices. ne ſcilicet curſus ille temporis, quem Pontificibus quaſi ad vſucapionem contra Cæſares procedere optauit, nimis manifeſto interpellaretur. quamquam ne tum quidem, ſi abeſſent hæc iuris tam potenter excerciti documenta, peruenire, quo vult, poſſet. Et de Henrici quidem VII imperio in vrbem, de latis per Italiam in victos legibus, factis in reos læſæ maieſtatis iudiciis, exempla ſunt omni exceptione maiora. in quibus & renouatam *Legem Regiam* à Romanis ponunt; *Vrſpergenſis* ſupplemento, & *Goldaſto*, non omiſſam. cetera de Imperio in Italiam vrbemq; Romam candide denarrant *Albertus Argentinenſis*, *Conradus Vecerius*, *Auentinus*

& alii. *Ludouico* IV in aſſerenda Imperii & Iuris Imperatorii auctoritate, egregiam nauarunt operam Ordines Imperii: neque eius rei finis eſt factus, donec veneno parricidiali optimus Princeps è medio ſublatus eſt. Qua de re non hiſtoria tantum, ſed publicæ diſceptationes, in *Monarchia Goldaſti*, teſtimonium dicunt. Quibus addideris *Hervvarti defenſionem Ludouici contra Bzouium.* In *Caroli* quoque *IV* hiſtoria, etiamſi pro ſe putet facere *Blondellus*, nimiam eius facilitatem aduerſus Pontificem, ad ſummam quæſtionis & bonæ fidei pertinet, non diſſimulari prius iter Imperatoris in Italiam, vbi *obſequia Italicorum, ipſiuſque Romæ* non defuerunt: & poſterius iter, vbi Senator Romanus quidam habita ad populum oratione vere ingeminauit; *Ecce Rex Tuus venit.* in *Paralipomenis Vrſpergenſis.* Pag. 275. Addendus eſt *Platina* in *Vrbano Quinto.* Ex *quo* etiam obſeruare licebit, circa illa tempora (de quibus loqui cœpimus) *Senatoriam dignitatem* Romæ Imperatoris nomine geſtam eſſe. *Benedictus* enim *Duodecimus Legato* demum *miſſo Senatui populoque Romano perſuaſit, vt Senatoriam dignitatem, quam* DIV REGIO NOMINE GESSERANT, *ſuis tandem & Eccleſiæ auſpiciis adminiſtrarent.* Eiuſdem *Platinæ* candor & modeſtia merito ſuggillare poteſt *Blondelli* peruicaciam in tuendis decretis partium ſtudio à ſe factis. Non ille ἀναρχίαν Italicam, inter perpetua diſſidia, rebelliones, tyrannides (quibus & ipſa Roma vſque ad exitium conflictata eſt) vel ad Pontificum iura adſtruenda, vel ad Imperatorum iura deſtruenda arripit, ſed abſentiam Imperatoris veram tot malorum cauſam iudicat, iuriſque Imperatorii minime dubii præſentiorem vſum, vt remedium deſiderat. *Interim,* inquit in Innocentio VII, *cum & vero Pontifice & optimo* IMPERATORE *carent Itali: vnicuiq; ſcelerato peccandi licentia data*

data eſt. Fridericum III, Imperatorem loco & ritu ſolenni Roma agnouit: quando anno 1469 in fungenda publice cærimonia, cum in extremis verbis admonerentur turbæ, vt acceptæ gratiæ memores pro Romana Eccleſia & Pontifice orarent, additum eſt: Et pro Federico IMPERATORE NOSTRO. deſcribente *Iacobo Piccolomineo Cardinale.* Et in precibus ex *libro cærimoniarum* apud *Goldaſtum in Politicis Imperialibus, idem* obſerues. Carolus V. Cæſar, quàm memor fuerit Iuris Imperatorii, credamus par eſt *Paulo Iouio. Aduentanti Cæſari*, inquit, *tres Pontificis legati præſto fuerunt, vt eum Pontificiæ ditionis fines intrantem ſacramento adigerent, quo de more iurare cogebatur, nunquam ſe pontificiæ libertati vim allaturum. Ea autem iuriſiurandi formula verbis rite conceptis ex ſacris cærimoniarum libris petebatur. Sed Cæſar*, QVI IMPERATORII IVRIS APPOSITE MEMOR, ITA IVRAVIT, VT SE DE IVRE SVO NIHIL DECESSVRVM *teſtaretur.* De hoc tamen Principe, cuius victricia arma Italia expauit, Roma ſenſit, *Blondellus* fatetur quidem, *quod Pontificem cum tota curia & vrbe ſub poteſtate habuerit, Romæque potens fuerit*, ſed gloſſis ſolitis indulgens addit: *eundem violento & hoſtili dominatu ſponte abdicato, Clementem VII Papam in integrum reſtituiſſe*, id eſt, vt ipſe accipit, omni ſe Imperatorio iure abdicaſſe. Neque ſufficit. Quid Iupiter Iunoni in aurem dixerit, enucleate diuinat *Blondellus*; & cur coronatio Italica Bononiæ non Romæ facta ſit, impudentiſſima & coniectura & interpretatione in hunc modum promulgat: à Pontifice 1530, *non Romæ, ne quid realis in Romanos ſubiectamque ditionem poteſtatis conſecutus videretur, ſed Bononiæ, vrbe Pontificia longe extra fines Romani Imperii Carolini poſita diademate redimitus eſt.* Primo, *ſi quid realis poteſtatis in vrbem, vbi coronatur, is conſequi videtur, qui*

Apud Freher. tom.2. p.14.

lib. XXVII.

coronatur; *quidni ergo Carolus in Bononiam ſaltem, vbi coronatus eſt, Pontificiam certe vrbem, aliquid realis poteſtatis conſecutus videretur?* vel ex regula, quamquam non ex mente, Blondelli: ſi ſibi conſentanea vellet dicere. Deinde, quem horribilis huius arcani auctorem laudat? An ita coniicere licet de ſummorum Principum actionibus & conſiliis? an coniicere fas eſt, imo hariolari in iis, quæ dubia eſſe non patitur hiſtoria, & rerum ſeries? Ediſſerat nobis non ſomnia Blondelliana, ſed rem certam & notam *Hiſtoricus Italus*: *Cæſar multis de cauſſis Bononiæ coronari ſtatuerat, quamquam id antea Romæ faciendum eſſe decreuiſſet, vbi ſuperiores Cæſares tanquam in ſanctiſſima ſacrorum ſede & felici nationum omnium domicilio, vrbeq; ipſa veteris imperii honore, antiquorum triumphis, & ſtupendis fortunæ ſupremæ monumentis longe clariſſima, coronas legitimo iure ſuſcepiſſent. Sed euaſtatæ vrbis & nondum nouis commodis ſubleuatæ calamitoſa tenuitas, & opulenta ſupellectilis ornamentorumq; penuria Cæſarem auertebant, quamuis Romani eius ſpe aduentus ab omni triſtitia & ſordibus ad lætitiam veteremque ſplendorem reuocati viderentur. Erant præterea Cæſari multa opportuno ſtatoq; tempore in Germania peragenda.* & quæ plura ibi ſequuntur. Et, poteſt ne homo quiſquam, cui ſtatus eius temporis non plane eſt ignotus, credere; Pontificem vel verbulo contradicturum fuiſſe, ſi Cæſar victor, & omnibus formidatus, voluiſſet Romæ coronari? Quiſquamne fando audiuit, Pontificem vllum ſuo iuri Romano ita voluiſſe cauere, ſi Imperatorem Romanorum alibi quàm Romæ coronaret? In eos Imperatores, qui Carolum V. ſecuti Italiam nunquam ingreſſi ſunt, iam ſuo iure debacchari videtur poſſe *Blondellus*: *nominales Imperatores*, *Ius Imperatorium*, *vt merum ens rationis*, *& vt accidens ſine ſubiecto cauillans.* Imo (quod nemi-

nemini credidiſſem niſi oculis meis) eo progreditur Blondelliana rabies in Cæſares, adulatio in Pontifices, vt dicere auſit : *Fuerint ergo in præſens poteſtatis ſuæ temporalis ac ditionis iure maxime proprie, ſi titulum illum non aſpernentur* (hui!) *Cæſares, Auguſti ac Romani imperatores, Romani Pontifices : quorum in vrbe, olim mundi domina, & priſca Cæſarum ſede, totaque circumiacente regione, quæ Carlouingorum Romanum Imperium vniuerſum conſtituit, aliis quibuſcunque regibus excluſis, ſummum Imperium eſt.* Quid audio? nihil obſtat, quo minus Cæſaris, Auguſti, Imperatoris nomina ſibi vindicent Pontifices, præter faſtidium huius honoris? aſpernantur ſcilicet hos titulos. Quam diuerſo viuimus ingenio mortales? melius putaſſem de Pontificibus meriturum, qui dixiſſet : potuiſſe eos inuadere hæc nomina, niſi modeſtia obſtaret. Faueret huic opinationi hiſtoria. Solus enim Bonifacius VIII, cum de Electione Alberti Imperatoris approbanda appellaretur, ea ſuperbia vſus eſt, vt diceret palam : *ſe & Pontificem & Imperatorem eſſe.* apud *Gerardum de Roo.* ceteri Imperato- lib.2. p.6. toribus iniqui, alia & varia cauſſati, eo non exceſſiſſe leguntur.

Sed nimis longum eſt, omnes Blondelli criminationes refellere. Quæ vltro concident, ſi inania & vana colorum, quos aſpergit, abſtergantur. I. enim, quod *de loci continua nec interrupta poſſeſſione, & honore ſolii, quaſi loco affixi* iactitat : validiſſime aduerſus Pontificem, adeoque pro Imperatore facit, quod Pontifices LXX per annos Romanam ſedem, iuxta ipſorum dogmata loco affixam & ſollennem, non obtinuerunt : ſed Auenione, tamen pro Pontificibus Romanis haberi voluerunt, & à Blondello habentur. Cur ea hypotheſis non æque imperatoribus prodeſſet? qua conſtaret, non in loco eſſe immo-

tum

tum fixumque ius, quo de ſermo eſt. II. Et ſane, contineri iure victoriæ citra dubium videtur poteſtas transferendæ ſedis Imperii, retento priori nomine. Nihil ſolidi in contrarium afferri poteſt. Nam argutatio de vocabulis, mille exemplis redargui poteſt. III. Ita de hoſpitio & domo, quæ Imperatores Romæ, tanquam aduenas receperit, nugæ ſunt canoræ, quas conficit Blondellus. An Princeps, qui prouinciam totam in feudum alteri tradidit, neque ſibi peculiaria ædificia reſeruauit, ſed in domo vaſalli, aut alterius ciuis eius prouinciæ diuerſatur, quotiens accedit, propterea omne ius ſuum in illam prouinciam abdicauit aut omiſit? An in vrbibus ditionis ſuæ, nemini in beneficium datis, nullum ius habet, ſi in ciuis ædes diuertit, neque peculiarem domum ſibi reſeruatam ibi habet? IV. Falſum eſt, inde ab Ottonis Magni temporibus Germanicum Imperium ita Romano opponi poſſe, vt hoc ab illo diuelli queat. Eo ipſo enim quod Rex creatur in Germania, eſt etiam (non Germaniæ tantum Rex, ſed) Romanorum Rex, imo iure ipſo Imperator, niſi quod interdum nomen Imperatoris differri potuit, ſicut apud plures gentes in hunc diem, Reges optimo iure regnantes, ante ſollennia inaugurationis, non Reges, ſed Reges deſignatos, aut aliter, vocari potuiſſe conſtat. Romæ enim, ab Ottonianis temporibus nihil relictum eſt ſuffragii aut arbitrii, quo poſſet denegare nomen Imperatoris ei, qui quo iure actuque factus eſt Rex Germaniæ, eodem iure actuque nactus eſt ius Imperatorium, ſiue factus eſt Romanus Imperator. Vnde &, citra contradictionem, hodieque eſt & manet Imperator Romanorum, ex quo tempore Roma tenetur ſequi iudicium Germaniæ. cuius inuicti argumenti robur, quàm parum candi-

candide ſilentio prætermittere decreuerit Blondellus, ſupra diximus. Quamquam enim Caroli Magni ſolium (cuius, & poſterorum, ditionem vnice in ore habet Blondellus) agnoſcunt & tuentur Noſtri Imperatores, adeo tamen non eſt omittenda Epocha Imperii Romani Ottoniana, vt vel ſola ea rem aduerſus criminantium fabulas poſſit conficere. Qui ergo fatetur, Principes Auſtriacos à Rodulpho primo fuiſſe *Germaniæ Reges* (quod additur, ſeu *Franciæ Orientalis*, cenſura & explicatione opus habet) eo ipſo, *eoſdem Imperatores Romanorum* fuiſſe fateatur oportet. V. In beneficiis & ampliſſimis etiam priuilegiis conceſſis, *Ius Imperii* ſaluum intelligitur. Inde ab Ottone Magno (imo vlterius, ſed hinc repeti ſat eſt) *formula iuriſiurandi* apud *Sigonium* extat, qua feudatarii iurabant: *ſe fideles Domino futuros aduerſus omnes homines*, EXCEPTO IMPERATORE AVT REGE. de regn. It. 7. p. 176. Atque ita Fridericus I. anno 1155 *ob B. Petri Principis Apoſtolorum reuerentiam Hadriano Papæ ciuitatem dimiſit Tiburtinam*, SALVO TAMEN SVPER OMNIA IVRE IMPERIALI, apud Goldaſt. tom. 2. conſt. p. 314. abſoluit deinde *Tiburtinos à fidelitate, quam Imperatori iurauerant*, & præcipit, *vt venerabili Papæ fideliter aſſiſtant, deuote ſeruiant, atque ſicut Domino ſuo deuote obedire ſtudeant, ſcientes, à iuramento fidelitatis, quod nuper fecerint, ſe abſolutos*, SALVO IN OMNIBVS IVRE IMPERIALI. Potuerunt hi Papam *dominum agnoſcere*, potuerunt *ſolui iuramento fidelitatis, illudq; Pontifici iurare, ſaluo tamen iure Imperatorio.* Iterum atque iterum notentur hæc aduerſus Blondellianas illationes: & ſimul de reuerentiæ in Papam officiis iura Imperatoria non extinguentibus. VI. Parum ſibi conſtat *Blondellus*, & prout in partes ſibi inuiſas aut dilectas incidit, in contraria quaſi vento circumagitur. Cum de Balduini & Præf. Apolog. XXXV. p. Philippi titulo Imperatorio, & de Renati Andegauenſis

Caroliquе filii titulis regiis agit, modeſte ſcilicet philoſophatur: *iniuria ſuccumbere, rebuſq; propriis exinde carere, infortunium eſſe non dedecus; vim maiorem, quæ regnantium fortunas euertit, nec afflictorum titulos expungere, nec iura in poſſeſſiones dominiaque eis ademta abolere; regia dignitate regnique quo exacti ſunt titulo, nequaquam excidere, quorum manibus ſceptrum violenter excuſſum eſt, dominium his, non dominii ius ab æmulis ademtum eſſe.* Additur: *de titulis Regni Hieroſolymitani, & Portugalliæ.* An non vidit, ſi viciſſet contra Germanos Romanorum Imperatores, quod voluit (quod quidem nunquam concedendum eſt) non minus pro his valitura, quos impugnat, quam pro his, quos tali diſputatione tuetur? VII. Immanis prorſus eſt temeritas Blondelli, ita tandem ſibi triumphum canentis: *Tantiſper, dum, quid de inueterato abuſu ſtatuendum Europa vniuerſa putet, expectamus, Auſtriacæ gentis Principes vllos Romanorum Imperatores reales fuiſſe, pro iure noſtro negaturi* ſumus. Itane abuſus inueteratus hic eſt? quorum opera inueterauit? nimirum totius Europæ (& amplius) ſtudio, ſenſu, ſtilo, recepta eſt iuris veri & ſolidi ſignificatrix formula. quam vel ſola conſuetudinis tam inueteratæ auctoritas, tueri idonea eſſet. vnde magnificum argumentum ſtruit *M. Antonius*
p.257 & 258. *Dominicus ICtus, Aſſertor Gallicus,* pro Regis ſui honore & dignitate, extenſo in longius toto loco ac teſtimoniis referto; cuius eſt initium: *Hac quippe conſuetudine regitur non potentia, vt recte aduertit Menochius Philippi II Regis Hiſpaniæ in Ducatu Mediolanenſi Conſiliarius à ſecretis: Is iudicandus eſt,* inquit, *maior & dignior, atque ita ceteris anteponendus, qui pro veteri more & conſuetudine ita habitus eſt, & vere hæc eſt omnium pæne ſententia. His ſuffragatur Baldus* &c. non enim deſcribere totum locum placet.

Ayſ.
Sed Europa ſcilicet, quem inuexit, abuſum emendabit? ſiue potius *Blondellus* Europæ totius hac in re criminator, ad mutandum conſenſum tam diuturnum, ſtilum tam ſtudioſe receptum, Europam impellet ſua auctoritate, & ratiunculis. Efficient illa nugamenta, vt in Concilio totius Europæ, Imperatori noſtro, titulus Imperii Romani abiudicetur, Pontifici adiudicetur. Et quoniam expectauit, dum hoc fiat, cur interim negauit, cur interim priuato auſu ſtilum publicum, inceſſere & mutare, id eſt, *aduerſus antiquorum torrentem niti*, quod alibi *Chifletio* obiicit, ſtatuit? Hoccine eſt *ius illud*, de quo inſonat: *pro iure noſtro negabimus*? Bona verba. hoc ius nullum eſt, vanum eſt, & ſine cuiuſquam approbatione, commentitium: vt priuatus, auctoritatem totius Europæ, de abuſu accuſet, contra eam excipiat, imo decernat, & præiudicium vnus contra omnes (Quiris an Senator ſine ſuffragio?) faciat. Et expectauit ille quidem, ſicut in fabulis

ruſticus expectat, dum defluat amnis.

An reliquit expectationis ſocios? neminem, puto, cui cor ſapit. Nemo Pontifex, nemo Regum Chriſtianorum, Blondellianum conſilium pro bono, ſano, vtili vnquam habebit. Qui non videt rationes, omnium Regnorum & Principatuum rationes ignorat. Quare ſemper credidi, neque adhuc dubitandi vllam mihi video, vel probabilem cauſſam relictam, de mente omnium Europæorum & Chriſtianorum Regum: nemo eſt, inquam, venerandorum & coronatorum capitum, vel etiam de Amicis eorum, qui non adulatorias per artes, ſed grauitate & prudentia conſiliorum locum in republica ſuum tenent, cui vel ſatis honeſtum, vel vtile videri queat, obtrectare Imperatoris Romani titulis & iuribus. Quis enim non videt, eorum quidem Regum, qui ceteris potentiores

habentur, & cum Imperatore Romano incomparabilem poſſunt trigam facere, rationibus interioribus prorſus repugnare id contentionis genus; reliquos autem omnibus argumentis ad contextum Europæ & communitatem pertinentibus, à tali propoſito longius abſtineri? Dictum ſapienti ſat eſt, & iam pridem à *ſacri* & *Romani* elogio, deſinere hæc ſcriptio tendit in

IMPERIVM.

IN hac quoque voce ludos facit *Blondellus*, liberalis ſcilicet vult videri, ſi Auguſtis Cæſaribus noſtris 1. nomen *Imperii*, & *Imperatoris* concedat, quatenus *Imperium* ſignificet *dominium, nemini in terris obnoxium, ſua vi aduerſus omnem vim nixum*; & quatenus *Germania alias multas ditiones, quæ Imperiale ſibi nomen vindicarunt, dignitate ac potentia longe ſuperet.* 2. hac conditione, ne *Imperium* & *Imperator*, abſque adiectione; neque cum adiectione elogii *Romanorum*; ſed *Imperium Germanicum*, & *Imperator Germaniæ* dicatur. Satis imperioſe aduerſus Imperium & Imperatorem. Sed in mala cauſa, cum ad ſophiſtarum artes ſemel confugiſſet, nihil ſinceri aut incorrupti adferre poteſt, ſi velit animo ſuo ſatisfacere. Quæſtio erat de *Imperii* & *Imperatoris ſignificatione antiqua, prima ac primaria* (in hac de de Principatibus diſputatione) & *conſtanti vſu propagata* abſque omni contradictione, dubitatione, mutatione. *Blondellus* affert nobis ſignificationem *nouam, heri & hodie natam, ſecundariam, nunquam pro ſollenni receptam*, ſed paucorum arbitrio vel condonatam, vel relictam. *Imperatoris* enim vox, ex quo conſtitutæ à Cæſaribus monarchiæ accommodata eſt (initio in Cæſare dictatore facto; in Auguſto, firmato præ-

nomi-

nomine) ſemper deinde ſignificauit Romanum Principem: non alium vllum. Etiam abſque adiectione *Romani* tituli. Per ſe enim Imperator, eſt Princeps Romanus. vnde apud *Dionem Caſſium*, ἐκ παραλλήλου dicitur, ὁ τῶν Ῥωμαίων ἀρχηγὸς καὶ κράτωρ. An aliud ſignificauit, cum Carolus Magnus dictus eſt *Imperator*, cum Otto Magnus, eorumque ſucceſſores? minime gentium. hæc vna ſignificatio in ore, in animo fuit vſque in hunc diem toti Europæ, & omnibus, quibus res Europæ penitius innotuerunt, ſi pauciſſimos excipias barbare inuidos. *Imperator*, inquam, & *Imperium* ſemper ſignificauit Romanum Imperium: & Germanici Imperatores, ii intelligebantur, qui, in dignitatem eius Imperii, quod Romanum vocatum eſt, ſucceſſerunt. Igitur, ſi vel maxime ſtilum, non animum Blondelli quis ſequens, *Germanicum Imperium*, *Germaniæ Imperatorem* diceret, non aliter tamen, nec alius, ab vllo ſtili publici perito acciperetur, quàm illud regnum, quod Romani Imperii nomen & æſtimationem meretur ac tuetur hactenus, indeque ipſum vocabulum Imperii gerit; ille Princeps, qui ex iure Ottonum, ritu & ſignificatione vetuſta Imperatoris nomen habet. Cæcus vtique ſit oportet, qui non videt, toto cælo diſtare illa: quando *Imperatores* noſtri, citra adiectionem *Imperatores* vocantur; & quando alii *Imperatores Hiſpaniæ*, *Imperatores Ruſſiæ* (quæ iactantur exempla) appellantur. Hic enim ad alteram illam & nouitiam ſignificationem tranſitur: quaſi *Imperii* & *Imperatoris* vox excellentius quiddam ſonaret, quàm regnum, & Imperium id eſſet, quod pluribus regnis conſtaret, aut plurium regnorum viribus reſponderet. Ament hanc ſignificationem quicunque volunt: noſtrum *Imperium*, etiamſi hoc quoque nomine citra omnem controuerſiam excellit, altiore tamen auſpi-

excellentia, cur nemo Chriſtianorum Principum aliquid decerpere aut diminuere optet, niſi ſuis ipſe & totius Chriſtianitatis rationibus intertrimentum creare velit, magnæ ſunt, & omnibus Blondellianis commentis, & inuentis adulationis fortiores rationes. Sciunt, qui publica capiunt. nobis enim non licet eſſe prolixis. Quam agat parum bona fide Blondellus etiam cum Chriſtianiſſimis Regibus, vel hinc conſtat, quod per ſpeciem arcanæ ſcientiæ cordatiſſimis Heroibus affingit animum ab ipſorum indole prorſus alienum, quaſi in fouenda Imperatorum noſtrorum dignitate & prærogatiua, non ſerio agere, ſed *comiter more ſolito blandiri* voluerint. Scilicet talia blandimenta per tot ſæcula, tanta aſſeueratione alia aliis continuantur?

Sicut autẽ in *Imperatoris* nomine paratragœdiat Blondellus; ita in *Cæſaris* & *Auguſti* vocabulis mira & noua parturit. quæ verbo tangenda ſunt, vel ideo, quia Imperii Romani propria hæc elogia cenſentur. Hæc quoq; vt Imperatorib. noſtris dubia faciat, non ſufficit ei dicere, aliis quoque Principibus ea accommodari poſſe, ſed neſcio quæ ſomniare videtur. *Si*, inquit, *eodem cum Moſcouitis, quorum vniuerſa ditio extra veteris Romaniæ fines iacet, ſenſu Cæſaris vocabulum Germanis vſurpare libeat, vt quemadmodum Moſcouitæ Principem ſuum (quia latiſſimum Imperium tenet, in eoque iure vere monarchico, quale Cæſarum in Romania fuit, vtitur) Cæſarem non Romanorum, quibuſcum illis nihil eſt negotii, ſed ſuæ gentis ac regionis inſcribunt; ſic Germani Regem ſuum, quia late & vere monarchica Cæſarumque in vetere Imperio pari pollet poteſtate, Cæſarem, ſuum ſcilicet non Romanorum, in quos ei nihil imperii eſt, nemo iure reclamauerit. Sed eadem ratione ſuum Franci, ſuum Hiſpani Regem, quia ſummo & vere Cæſareo imperio vterque in ditione ſua tremendus eminet, Cæſarem, ſi quando collubitum ſit,*

ſit, veriſſime dixerint. Quot ſententiæ, tot monſtra. Scilicet à Moſcouitis Germani exempla & rationem Imperii deſcribendi & nominandi petent; à nouitio dominatu, antiquiſſimæ appellationis interpretatio arceſſetur. nam de vocabulo Czar Moſcouitico, quod Regem ſignificare periti tradunt & ſciunt, nolo dicere. Scilicet Cæſar inde dictus & inter vocabula Principatus adſcriptus eſt, quod iura vere regia & monarchica aut amplitudinem Imperii ſignificaret. Scilicet Cæſar Romanorum, e. g. Traianus Cæſar Romanorum, in Latinis formulis eſt. Hæc in literis, tali viro nemo condonanda dixerit. in republica vereor, ne multo minus excuſare hominem vllus mortalium auſit. An titulos ſibi publicos & ſollennes, Principum quiſque, ſi quando collubitum eſt, vltro accommodat? An ſi, præter Imperatores noſtros, alii Reges, ſe Cæſares dicerent, id ſtatim idem ſignaret, eandemque prorſus æſtimationem ſubiret, quam in conſuetudine totius orbis Cæſar ſonat in elogiis noſtri Imperatoris? An credat quiſquam, inter aſſiduos elegantiæ aulicæ profectus, futurum quenquam, qui ſuo Regi ſuadeat, vt ſe *Cæſarem ſuæ gentis*, aut, ſine additamento, *Cæſarem* vocet? *Gerberti*, Cæſarem vocantis Lotharium Regem manifeſta ratio eſt & diſertis verbis explicata; *ſatum Cæſaribus*, *Cæſarem* poetico more dixit. *Auguſtus* & *Cæſar* quid interſit, nec intelligit Blondellus. Facilius quiuis Principum *Auguſtus* dici poteſt, quàm Cæſar. *Sanctum* enim notat Auguſtus. nota autem *ſanctitas Regum*. Et dicuntur ſane ſæpius *Auguſti*, Principes: ſed oratorio fere ſtudio ac more. monſtrent nobis exempla, ſi poſſunt, quis Auguſtus eo more, formula, ratione dictus ſit, vt noſtri Imperatores dicuntur. Reguntur hæc omnia, quæ ad titulos pertinent, vſu longi temporis, conſenſu & ſuffragatione gentium,

tium, auctoritate curiæ. Quæ omnia, inaudita quaſi temeritate profanantem *Blondellum* atque conculcantem, ſi quis ferre poteſt, ille bono vtatur ſtomacho oportet. Poſſet illa intemperies vberius exhiberi, & redargui, niſi iam in longius proceſſiſſet hæc annotatio.

Supererat etiam, vt *Sacri Romani Imperii*, ſeruata in hanc diem diuinitus *ἀξιώματα* ſingularia, quæ id faciunt longe lateque eminere, paulo accuratius in conſpectum daremus: vt quantum inſtar ſit, in Auguſtali faſtigio, in incomparabili Electorum & vere regio ſplendore, in Principum inuſitata dignitatis & poteſtatis prærogatiua excelſiſſime florentium numero & ordine, in Ciuitatum, validiſſimi corporis robore & virtute rempublicam ſuſtentantium, illuſtri collegio: per momenta ciuilis prudentiæ interiora exhiberemus. Sed expleto huius ſcripturæ modo, ſatis habeo contra obſoletas nænias, nouis coloribus imbutas, & temerariis obtrectationum ſtimulis perarmatas, aſſeueraſſe, inconcuſſo iure & vigore perſtare, noſtram Rempublicam, atque in perpetuum audire & SACRVM & ROMANVM & IMPERIVM.

Iterum autem iterumque volo meminiſſe lectorem, non conſtitutum nobis fuiſſe, ipſum tam nobile argumentum tractare, & quid de ſingulis partibus diſputari poſſit, in medium afferre: ſed vnice voluimus, quæ petulanter & inſolenter à Blondello iacta ſunt, repellere. *Contumelias*, inquam, *aduerſarii refellere, non confirmare Imperii iura*, hæc diſſertatio inſtituit. Multum enim differt vtriuſq; inſtituti ratio. Ne quis exiſtimet, *virum doctum inclementius à nobis habitum*, non veremur: ſi quis ipſius Blondelli verba expendat. id quod ab æquo iudice, noſtro iure contendimus. Tam irreuerenter, tam probroſe ſummos Principes inceſſit, tam contemtim nationi noſtræ inſultat, vt interdum ne referre quidem intolerandas Germanis & ingenuis auribus iniurias ſuſtinuerim. Igitur ne dubito quidem, quin omnes, qui criminationibus reſponſionem comparauerint, meram moderationem agnituri ſint. Quamquam non mea ſed Patriæ & ſanctiſſimorum in terris Capitum cauſſa indignanti mihi paratam apud omnes bonos veniam fore, ſatis ſcirem.

Corollarii loco adiecta.

I. Quæri poteſt, an Quintius contra Nabidem tyrannum bene diſputet apud Liuium (XXXIV, 32) quando ſentire videtur: ius tyranno & inuaſori, etiam domi pactione cum oppreſſis quæſitum, aduerſus tertium parum valide allegari? In illis verbis: *Amicitia & ſocietas nobis nulla tecum, ſed cum Pelope rege Lacedæmoniorum iuſto ac legitimo facta eſt. cuius ius tyranni quoque, qui poſtea per vim tenuerunt Lacedæmone imperium (quia nos bella, nunc Punica nunc Gallica, nunc alia ex aliis occupauerant) vſurparunt, ſicut tu quoq; hoc Macedonico bello feciſti.* Et: an hæc cauſſa aduerſus tyrannum ei prodeſſe poſſit, qui iam cum tyranno rempublicam obtinente ſemel vel aliquoties contraxit? Et: an potius artificioſe diſſimuletur ius tyranno poſt inuaſionem quæſitum? Placebit hac vice, colloquii cauſſa, Quintium defendere.

II. Maſaniſſa non recte argumentatur in controuerſia finium aduerſus Carthaginenſes, obtentu interruptæ poſſeſſionis apud *Liuium* (XXXIV, 61) illis verbis: *Neque enim, de quo agatur, probare eos poſſe: non modo ſemper, ſed ne diu quidem eos poſſediſſe. per opportunitates, nunc illos, nunc reges Numidarum vſurpaſſe ius, ſemperq; penes eum poſſeſſionem fuiſſe, qui plus armis potuiſſet.* Interuenerat enim & confeſſio regis, & terminatio finium à Romanis facta: cui rex facile, qua erat apud Romanos gratia, interuenire potuiſſet. Aliter & melius de *perpetua poſſeſſione*, aut *interrupta* diſputat Sulpitius aduerſus Antiochum, apud *eundem Hiſtoricum* XXXV, 16.

III. Legatus Pontificius in conuentu Tulnenſi, cum pericula Chriſtianis à Turca imminentia, niſi Imperator ſineretur vires eo vertere, expoſuiſſet, *Alios*, inquit, *Chriſtiani orbis Reges & Principes in Germaniam oculos habere coniectos, neq; aliquid prius moturos, quàm illum exemplo ſibi praire videant, qui* VTI PRIMVM INTER IPSOS LOCVM HABET, ITA ET NATIONI PRÆEST, VNDE MAXIMVM ROBVR *hoc tempore ſit expectandum. Gerard. de Roo Hiſt. Auſtr. lib. VII. p. 274.*

IV. Mercatura, ſi magna ſit, non ſordida (vt *Cicero* diſtinguit) eſt vbi non dedeceat Nobiles, eſt vbi dedeceat: ſi nimirum nulla occaſione & more loci inuitati, aliorum hominum Mercurio proprie operantium lucra inuadere & præripere ſtudeant. Hæc enim ratio dignitatem habere nullam poteſt. Qui autem fructus ſuos vendit, mercaturam non exercet.

V. SA-

V. SACRI appellatio, de qua ſupra paucis actum eſt, qua de cauſſa Imperio noſtro *publice*, ſiue in *formulis publicis*, accommodata ſit, tacente hiſtoria, nemo poteſt *certo & definite* aſſignare. In quæſtione enim facti, vbi deficit teſtimoniorum auctoritas, non poteſt ſcientia dari ἀναμφισβήτητος. Superſunt *coniecturæ*, in quibus nemini quicquam obtruſum volumus; ſed à quouis doceri optamus. Sicut autem libertas coniecturis magna fortaſſe debetur, ita rationum momentis magis aut minus probabiles eas reddi, omnes ſciunt. Ex quo genere ſit, ſi quis mentem Principum ex eorum ſcriptura & negotiorum genio, caſibuſque temporum venetur, aliorum ſit iudicium. Cogitabam omnium primo de *Græcorum* conſuetudine, cuius æmulatione hoc genus loquendi in Sacro Romano Imperio inualeſcere potuerit. Sed videbam nihil ſolidi ſubeſſe huic opinationi. Primo enim, illo ipſo tempore, quo in vſum publice venit elogium *Sacri* Romani Imperii, *Fridericus I.* ab eo genere *Sanctitatis*, quo Græci Imperatores in titulis gloriabantur, ſeiunxit & diſtinxit hanc formulam claris verbis: *Sciat ille tuus* (Imperator Conſtantinop.) *me ſanctitatis nomen, ſicut arrogans ille facit, mihi non aſcribere.* apud *Goldaſt. tom. conſtit. vn. p. 286.* & eodem tamen tempore, in eadem cauſſa *Sacrum Romanum Imperium* nominat. *ibid. Imperio* aſcripſit ſanctitatem, non perſonæ. Quid? an non ſancta perſona Imperatoris? Eſt omnino. ſed nos loquimur de conſuetudine titulorum eius temporis, multis poſſet veriſſimis elogiis honorari, & honorata eſt aliis temporibus maieſtas Imperatoria: ſed illo quo de loquimur, tempore, Imperatores Imperium vocabant SACRVM, non ſe. Igitur (quod etiam atque etiam notandum eſt) formula Græca, ἡ βασιλεία ἡμῶν, ἡ ἁγία βασιλεία ἡμῶν, *Imperium Noſtrum*, *Sacrum Imperium noſtrum*, nullo modo id ſignificat, quod *Sacrum Romanum Imperium*. Græci enim illo genere *perſonam Imperatoris*, Noſtri, hoc genere, rem & corpus Imperii, ſignabant. Græca formula nihil aliud ſonat, quàm vt dicimus; *Maieſtas noſtra*, id eſt, *Nos*; ſiue *Ego Rex*, *Ego Imperator*. Vnde rectiſſime *Codini Interpres* illud, ἡ βασιλεία μου προβάλλεταί σε δεσπότην, reddit, adiecta ἐπεξηγήσει, *Imperium meum, ſiue maieſtas mea creat te Deſpotam.* Et quod in *Polychronio* (notũ voti genus) vocabulo βασιλείας, Imperii, effertur, *Corippus* Imperatoris nomine interpretatur: *felices annos Domini felicibus*

cibus optant. Nolim ergo diuerſa loquendi genera confundere aut permiſcere. Hæc cauſſa fuit, cur in hac breuitate, ſupra nihil de Græcorum illa formula dictum eſt. Sed video nos excludi ſpatiis ſcripturæ; igitur de Græcorum illo ſtilo & conſuetudine, tum diuerſo charactere epiſtolarum, quæ à Noſtris ad Græcos Imperatores (exempli gratia Conradi III.) ſcribebantur, vberrima teſtimoniorum auctoritate, alio loco agemus. Vnum addam de *tempore* recepti elogii. dixi ſæculum XII. *vnum teſtimonium* poſui. Huic adde *Friderici Primi mandatum, quo Archiepiſcopus ad expeditionem vocatur*, apud *Goldaſt. conſtitut. tom. vn. pag. 276.* Et *eiuſdem Imperatoris Reſponſum ad Græcos anno* 1189. *pag.* 286. vbi diſertis verbis *Sacrum Romanum Imperium* exprimitur. Sunt hæc teſtimonia irrefragabilis auctoritatis, & omni exceptione maiora: vnde facile iudicabit æquus lector, an tempus initii recte aſſignauerimus. Sed, nunc quidem deſinendum eſt. Spero me ſatisfacturum deinde de partibus argumenti, quod vindicare à quibuſdam probris, non tractando exequi, nunc viſum eſt.

VI. *Sigonius* de temporibus Ottonianis (de Regn. It. VII, p. 177.) de concordia Imperii ac Sacerdotii, Imperatoris ac Pontificis, *Vtraque vero*, inquit, *poteſtas ſacra erat, & ad Chriſtianam conſeruandam rempublicam inſtituta.*

Corrigendum eſt:

Quod p. 27 de Petro de Marca dictum eſt, qui paulo ante ex Archiepiſcopo Tholoſano Pariſienſis factus, in viuis eſſe deſiit.

FR. Q.

PROSPHONEMA GRATULATORIUM

Generoſo Iuveni, Domino

CAROLO HENRICO MORAWITZKY à RUDNITZ &c.

Cùm Præſide Celeberrimo Viro Domino

JOANNE HENRICO BOECLERO,
Argentoratenſis Academiæ Profeſſore Famigeratiſſimo
SACRUM ROMANUM IMPERIUM
Maſculâ virtute propugnaret:

Amicâ & officiosâ Manu conſignatum à

SEBASTIANO Ramſpeck, Heidelbergenſis
Academiæ Profeſſore, & h.t.ProRectore.

POne, triumphatrix Germania, pone trophæum!
Vincis, io, vincis! non te fregêre feroces
Romanorum Aquilæ; proſtrati funera Vari
Teſtor, & Auſonio turgentem ſanguine Rhenum.
Submiſit faſces tandem tibi Roma, decuſque
IMPERII Germanus habet, Dominumque fatetur
Externum Tuſcus Tiberis; tibi Patria, Reges
Aſſurgunt, nomenque, tuus, venerabile, Cæſar
Gentibus, ille Caput radios diffundit in omne
Corpus, & ingentem, perpendens ſingula, molem
Temperat: aſſiſtunt Magno ſua ſidera SOLI,
Patres purpurei Patriæ, qui pondera rerum
Conjunctis ſubeunt humeris; ſic aurea perſtat
Harmonia, hoſtili non diſſoluënda furore,
Invidiæque dolis: floret GERMANA, vigetque,
Atq; Othomanniacas AQVILA haud timet inclyta Lunas.

Hanc laudas, Patriæque decus valido aſſeris ore.
(Nempe decet) genteſque doces, quod barbara non ſit,
Nec tantum generet craſſos Alemannia fœtus,
Ingenium quibus in talis, velut inuida falsò
Romula gens, aliique volunt: Tu, vindice pennâ
Diluis hæc, gentiſque inuictæ arcana recludis.
Macte animo! macte ingenio! macte indole, dignâ
Nobilitate tuâ, candoreque Teutonis! ornas,
Commendaſque plus Patriam; tibi læta laborum
Præmia, Daphnæam iam ſpondet Patria Laurum!

IMperii Sacri Romani *nomina magna*
NOBILIS *egregia dexteritate docet.*
Cernite Germani Romanum- *cernite* Sacrum
Imperium, *nullum maius in orbe fuit.*
Scilicet hoc Sacrum *notat inviolabile nomen*
In, quacunque patet, gentibus orbe magis.
Teutonibus tribuit plus quouis Cæſare Cæſar
CAROLUS *& nomen* Roma *ſuperba ſuum.*
Dum tenet infractos pollentis corporis artus
Imperium, *Regum cætera regna premit.*

In ſingularem amoris obſeruantiam, quem
genere & virtute nobiliſſimus
CAROLUS HENRICUS MORAWITZKY
Patriæ, literis & earum cultoribus publico
hoc ſpecimine oſtendit,
Pauca hæc gratulabundus ſcripſi
Georgius Chriſtophorus Stirn
J. U. D. Conſiliarius Hanovicus.
Buxovillæ quint. Non. Mart. 1663.

Qui generoſus Eques theſibus defendere ſcriptum
SACRUM ROMANUM IMPERIUM MORAVITZKIUS
auſus

BOEC-

Boeclero Hiſtorico claro ſub Præſide tanto;
Qui duce Moeschelio peregrinos noſcere mores,
Regnorumq́ ſtatus, homines, miracula & artes,
Exiit è Patriis noſtræ Sileſidos oris:
Non niſi doctrinæ veræ, probitatiſq́ & artis
Theſauro felix Patriamque videbit onuſtus;
Atque ſuæ genti ſeros florebit in annos
Dum Sacrum Imperium Romano more vigebit.

Quod cum voto multiplici gratulabundus
prædicit Patriæ & Nobiliſſimo Domino
Conterraneo

Salomon Reiſel D. & Archiater
Hanovicus Buxovillæ.

DUm Patriæ Patribus magnæ Reſpublica curæ eſt,
Imperiumque humeris non ſubit vnus Atlas;
Dum noſtrâ lecti Proceres meditantur in vrbe
Huic ipſi priſcum conciliare decus:
In partem veniunt operis, quos gentis auitæ
Victuris tabulis condere jura juuat.
Hoc pridem Boeclerus agit, digniſſimus, vnâ
Cui voueat longos Patria voce dies,
Et vegetum ætatis robur, viridemque ſenectam,
Præſenteſque omni tempore mentis opes.
Ille per antiquæ tractus ſine fine vagatur
Hiſtoriæ, ille nouæ non leue currit iter,
Ac, nuſquam auertens oculos, ea quærit vbique
Queîs pulcrè inſtitui ſecula noſtra queant,
Queîs illuſtrari leges, propriumque manere
Vix coaleſcentis nobile pacis opus.
Huc quoque credo Sacri Romani nomina ſpectant
Imperii curis euigilata nouis;
Queîs meritò capitur generis lux pulcra vetuſti,
Atque Silesiacæ nobilitatis honos,

Morvicius, cuius laudanda eſt optio, namque
Agnoſci in juuene nil juuenile facit.
Hoc rectum eſt habuiſſe Ducem! hoc gaudere magiſtro
Moeschelio, quo non dignior alter erat!
Nempe pari prorſus pullos ratione gubernat
Ales ſupremi nota miniſtra Jouis;
Hos faculæ nec enim, ſoli ſed protinus ipſi
Admouet, & tantâ judice luce probat.

Generoso Dn. Moravicio à Rudniz
Volenti volens Ratisbona
Breuibus his Elegis applauſit
Jo. Jac. Kerſcherus.

SAnguine qui claro, claris maioribus ortus,
Dat teneram mentem ſtudiis; tantoſque magiſtros,
Qualis Boeclervs, qualis Moeschelivs, audit;
Docta nec erubuit impellere pulpita voce;
Imperiique animo ſacri complectitur orbem,
Quem ſola Auguſti mens auguſtiſſima cepit;
Et iam nunc patriam curat, loquiturque, iuuatque;
Nec ſacros vates horret, ſed ſponte laceſſens,
Carmen, & ingenuas in carmine comprobat artes;
Illum magnanimum, ſapientem credere, & olim
Ingens præſidium, decus ingens Aonidumque
Et Patriæ liceat; quamuis nec videris illum,
Nec quæ conſtituant genituram ſidera, noris.
Hoc habeat noſtrum de ſe Moravicivs omen.

Ratisbona mittit
Jo. Ludov. Praſchius
Syndicus.

UTilis Imperio non ſegniter incipis eſſe,
Cuius vindicias ore animoque petis.

Præ-

Præmia decernet tempus, labor, alta poteſtas,
Quam fortis toto pectore Teuto colit.
Generoſiſſimi MORAWITZKY
cœptus propoſitiſque
Bene precatur & ominatur
Paulus à Stetten.

I.

SACRUM ROMANUM IMPERIUM.

IMPERII SACRI ROMANI *Nomina ſacra,*
Quando ea cœperunt, undeque dicta probat
E Cathedrâ (quam SCAAL *meus &* KALDBORNIUS *olim*
Ingenii ornabant non ſine laude ſui)
Muſarum & Charitum, MORAWITZKIUS, *ipſa voluptas,*
BOECLERI *fretus præſidio celebri.*
Egregium factum! Gravis eſt, quem ipſe inde meretur
Cæſaris, Imperii, *atque* Ordinis *omnis, Amor.*
Hæc ô ſancta Trias bona fortunato, juveſque
Cœpta, tuum faxis, ſurgat ut inde decus.
IMPERIO *noſtro hæc maneant da ſymbola ſacra,*
Aeternùm ut vireant Sceptra, Corona, Caput!
Da vivat CÆSAR LEOPOLDUS, *Maximus Heros*
Imperii natus ſanguine CÆSAREO!
O vivat, quem Romano-Germana poteſtas
Rectorem IMPERII *gaudet habere ſui!*
IMPERII SACRI *pax omnia limina ſervet,*
IMPERII *laus ſe tollat ad aſtra Poli!*
Hoc vovet Argyrope; *vovet hoc Plebs, atque Lyceum,*
IMPERIO *Civis ſubditus hoc voveo.*
Sincerum repeto ſubmiſſo pectore votum:
Quod DEUS *ipſe ſuo Numine firmet, Amen!*

Son-

Sonnet Acroſtiche,

En forme de Congratulation ſur les Theſes, qui ſoubs la protection de Monſieur BOECLER, Tres-renommé Profeſſeur és Hiſtoires ont eſté ſolennellement ſouſtenues par le Tres Genereux, & Tres Noble Sieur

CHARLES HENRY MORAVVITZKY &c.

Fait par ſon Gouverneur ſoubſigné.

CHARLES HENRY, *l'on void, qu'en Toy tout bien abonde,*
Honneur, Eſprit, Vertu, Crainte & l'Amour des Cieux,
Amour vers Tes Parents, & rien de vicieux,
Raillant la vanité de ceſte maſſe ronde;
Les plus Hauts & Sçavants, qui vivent en ce monde
Eſtiment Tes deſſeins ſi chers, ſi precieux,
*Si bien, qu'*EUX *meſmes tous s'en rendent glorieux,*
Honorants & aymants Ta vertu tant feconde.
Et aprés tant de ſoings & d'Excellents travaux,
Nourriſſon d'Appollon, voicy! pour quelque maux
Rapporté le Bonheur, & cent fois d'avantage.
Ie vois tes actions, & tout leur charmant Fruit
Inceſſamment fleurir, ta MUSE *le produit,*
Mon cher MORAWITZKY, *exaltant ton ouvrage.*

Jean Jacques Mœſchelius,
natif de Schwobach en
Franconie.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE